

21 1774, 2 23

DISSERTATIO INAUGVRALIS
SISTENS OBSERVATIONES
DE
NOMINATIS
SENATVS NORIMBERGENSIS
NVMEROSIORIS

(Von den Genannten des groeßern Raths zu Nürnberg)

P. 153.

QVAM
DEO ADIVVANTE
AVCTORITATE ET CONSENSV
MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
IN ACADEMIA ALTORFINA
PRO LICENTIA
SVM MOS IN VTROQVE IVRE HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA MORE MAIORVM
RITE CONSEQVENDI

D. xv. DECEMBRIS A. MDCCCLXXIII.
PVBLICE DEFENDET

PAVLLVS IACOBVS FEVERLEIN
NORIMBERGENSIS

REIP. PATR. ADVOCATVS
SOC. DVC. TEVT. HELMSTAD. ET SOC. LAT. ALTORF.
ADSCRIPTVS.

ALTORFII
TYPIS IOANNIS PAVLLI MEYER.

DISSERTATIO IN ACADEMIA
SISTENS OBSERVATIONES

NOMINATIS

SENATUS NOMINERGENSIS

NUMMEROSIORIS

(Vox in Germanico dicitur in Latina Numerosior)

QUAM

DEO ADIVVANTE

AUTORITATE ET CONSENSU

MAGNIFICENTISSIMO ORDINE

IN ACADEMIA AETORINA

PRO LICENTIA

GRADUS IN VIROLOGIA ET HONORIS

ET PRÆFATIONIS DOCTISSIMI ARIÆ JONÆ MAIORVM

AVTUM COMPOVENDI

D. M. DEBENHOFF A. C. DEBENHOFF

AVTUM DEBENHOFF

PAVLVS JACOBVS DEBENHOFF

HONORABILISSIMO

AVTUM DEBENHOFF

SOC. HIC. TEVE. HENRICH. ET. SOC. HIC. AVTUM.

AVTUM DEBENHOFF

AVTUM DEBENHOFF

AVTUM DEBENHOFF

SACRI ROMANI IMPERII
PERILLVSTRIS AC LIBERAE
REIPVBLICAE
NORIMBERGENSIS
SENATI
SPLENDIDISSIMO
VIRIS
PERILLVSTRIBVS AC GENEROSISSIMIS
DOMINIS
DOMINIS
DVVMVIRIS
TRIVMVIRIS
SEPTEMVIRIS
CONSVLIBVS
SENATORIBVS
PATRIBVS PATRIAE CONSCRIPTIS
DOMINIS AC MAECENATIBVS SVIS
GRATIOSISSIMIS INDVLGENTISSIMIS

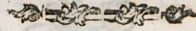
SALVBERRIMA QVAEVIS
AB
ALTISSIMO NUMINE
PRO
TRANQVILLO REGIMINE STABILIENDO
CONSILIORVM SVCESSV PROSPERRIMO
FAMILIARVM ILLVSTRIVM
FLORE PERENNI
CIVIVMQVE SALVTE PERPETVA
EXOPTANDA
PIE ADPRECATVS
TERTIVM HOC SPECIMEN ACADEMICVM
IDQVE INAVGVRALE
OMNI QVA DECET AC PAR EST HONORIS
ET OBSERVANTIAE CVLTV
D. D. D.
SE SVAQVE STVDIA
DE MELIORI COMMENDANS
AVCTOR.

DISSERTATIO INAUGVRALIS
SISTENS OBSERVATIONES
DE
NOMINATIS
SENATVS NORIMBERGENSIS
NVMEROSIORIS.

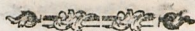
PROOEMIUM.

Norimbergam ciuitatem praestantia regiminis, legum
aequitate, senatorum primorumque nobilitate
generis et uirtutis, ciuium fide, opibus, artifi-
cum ingenis, fama opificum, aedificiorum magnificen-
tia, a prisca iam inde temporibus floruisse, inter omnes
constat, et unusquisque partium studio haud abreptus li-
bere confitebitur. Hinc egregia illa encomia, hinc uaria
insigniaque nomina, quae ab omni aeuo, uirtute, do-
ctrina

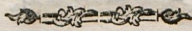
cetrina, dignitate prae ceteris eminentes, non solum domesti-
 ci, sed et extranei, iique haud pauci uiri, inclitae urbi huic
 cerratim tribuerunt. In primis uero, siue elegantissimam rei-
 publicae habitudinem, siue optimum ciuili disciplinae or-
 dinem, siue amicabilia, quibus ciues iunguntur inuicem iu-
 rium societatisque uincula spectes, prudentiam summam, sa-
 pientiam ubique plane singularem offendes atque miraberis.
 Publicus ciuitatis status aristocraticus est, democratia
 quodammodo temperatus. ^{a)} Ordo senatorius duplex, quo-
 rum unus *senatus maior*, *minor* alter, respectu numeri
 appellatur. Hic ex quadraginta duobus senatoribus, quo-
 rum triginta quatuor *patricii* sunt, et octo *plebeii*, con-
 stat. Vetus est patriciis nobilitas, et antiquus illustrium
 imaginum splendor: unde et plerisque his familiis orti, lu-
 dis equestribus A. cixcxvii. ab Henrico VI. Norimber-
 gae celebratis, quo apud Germanos nobilitatis fortius argu-
 mentum est nullum, dimicantes interfuerant. ^{b)} Iisdem
 quoque iuribus, priuilegiis, eadem libertate, quibus ce-
 teri in Germania aurati equites, fruuntur. Patricii in ua-
 ria dispefcuntur collegia. Discrimen inter uiginti sex con-
 sules, in genere sic dictos, uel rectius senatores consulares,
 quorum tredecim *consules in specie* sic dicti, reliqui tredecim
Scabini, uocantur, et octo *seniores nominatos*, (*der*
acht Herren alten Genannten) praecipue animaduertendum
 est. Ex XXVI. consulibus, duo unius eiusdemque pro-
 uinciae, (puta scabinus et scabinus consul et consul)
 nunquam coniunctim consulare gerere officium possunt.
 Semper enim consul scabino, aut scabinus consuli ad-
 iunctus, consulatum suscipiunt. (*werden regierende Burger-*
meister) Ex his duobus *senior* (*der alte Herr Burger-*
meister) alter, alter *iuuor* (*der iunge Herr Burger-*
meister) nuncupatur. Qui uero singulis quatuor hebdomadibus consu-
 latu

latu se abdicant, spartamque suam duobus aliis a toto senatu praecedente electione (*bei gehaltener Burgermeister Frage*) creatis, relinquunt. Nulla seniorum, et iuniorum consulum est differentia: praeterquam quod septem ex tredecim senioribus consulibus *seniores domini*, (*die Herren Aeltern*) uel a numero *septemuiari* (*die sieben alten Herren*) audiunt. Septem hi primores diuersarum familiarum, (duo enim unius eiusdemque gentilitii nominis simul esse tales nequeunt) septemuirale constituunt collegium, quod, si caussis maximi momenti unus ex senioribus consulibus adhuc accedit, senatus octo uirorum (*der Rath bei den Achten*) nominatur. Atque hi clauum quasi regiminis ciuitatis tenent. Tres septemuirorum primores, ciuitatis sunt centuriones, aut si mauis, capitanei. (*die drei obristen Hauptleute*) His custodia insignium imperii, reliquiarum sanctorum, uexilli, sigillorum, clauium portarum ciuitatis, aliarumque magni momenti rerum, credita est, indeque etiam nomen *der Cronbüter und Bewahrer der Reichsleinodien*. Duo horum principes uocantur quaestores, (*Herren Losunger*) inter quos prior principem in republica tenet locum et nomine castellani, praefecti arcis imperialis, praetoris (*Castellan, Pfleger der Reichs Veste, Schultbeis*) insignitur. Hinc quoque duumuirorum, triumuirorum, septemuirorum, quo duo, tres, et septem primores seniorum consulum ob singularem dignitatem et muneris grauitatem celebrantur, titulus est deriuandus. Quod ad octo seniores Nominatos attinet, hi eiusdem sunt patricii ordinis, ex senatu maiori leguntur, atque etiam seniores Nominati minoris senatus (*die alte Genannte des kleinern Raths*) uocantur, ut a numerosiori senatu adscriptis, qui simpliciter *Nominati* dicuntur, distinguantur. Illi totum Nominatorum collegium quasi repraesentant,

tant; magistratus gerunt nullos, nisi quod interdum consules designantur iuniores; aliis tamen curis et functionibus regiminis sibi demandatis inuigilant; una cum reliquis XXVI. nobilibus senatoribus singulis fastis diebus, aut quoties a seniore consule extra ordinem conuocantur, in curiam ueniunt, et in consortium administrationis ciuitatis adhibentur. Atque haec quidem, quae de XXXIV. his senatoribus nobilibus, de classibus eorum et differentia respectu munerum dicenda erant, sufficiant. Etenim si de uariis eorum officiis ac functionibus agere copiosius uellem, non modo breues disputationis cancellos egrederer, et a proposito nimium aberrarem meo, sed et laborem susciperem, quo me antiquiores aequae ac recentiores scriptores iam pridem subleuarunt. *) Restat, ut, quod minorem ad senatum attinet, indicem, octo senatores plebeios ex opificibus, scilicet ex pannificibus unum, ex coriariis unum, unum ex aurificibus, unum ex pellionibus, unum ex laniis, unum ex cereuisiae coctoribus, unum ex pisto-ribus, unum e sartoribus, sumi, Nominatosque minoris senatus ex opificibus (*Genannte des kleinern Raths von den Handwerkern*) nuncupari. Senior quoque ex his *Quaestor opificum* (*Losunger von den Handwerkern*) salutatur. Hi in senatum quandoque ueniunt uocati, si quares maioris momenti agitur, praesertim de surrogandis officialibus maiorum munerum publicorum, de collectis imponendis, de causis capitalibus, de suppliciis irrogandis, similibusque, aut aliis maximi ponderis rebus, et quoties senatus sub fide iurisiurandi (*beim Eid oder bei den Rechten*) cogitur. Vocati inter nobiles sedent, liberum ferunt suffragium, patrum tamen, quae maiori nituntur aequitate, sententiis plerumque subscribunt.

Qui

Qui maior, uel numerosior dicitur senatus, quia plures hoc in consilio sunt, ex ducentis pluribusue plerumque constat personis, quae titulo *Nominatorum* (*Genannten des groeßern Raths*) insigniuntur. Tam ex patriciis gentibus, quam consiliariorum, doctorum, mercatorum, aliorumque ciuium honestiorum ordinibus leguntur, et proprie quidem non sunt senatores, nec nisi certis temporibus conuocantur, ueluti lunae die post festum paschatis, ut electores minoris senatus deligant, uel certas ob causas, e. gr. quoties de tributis imponendis, de bello gerendo, de aliis maximi momenti rebus, ex quibus uniuersi ciues damni aliquid capere facile possent, quaestio in senatu proponitur. Senatores tamen minoris senatus ex iis sumuntur. Singulis annis, die secundo memoriae resuscitati seruatoris sacro ex senioribus dominis, uel saltem senioribus consulibus, dato prius iure iurando, unum consulem, et scabinum unum eligunt. Hi duo una cum tribus senioribus *Nominatis*, quos senatus minor certa lege designat, electores senatus denuo optandi dicuntur: quibus quinque conscriptis nemo amplius est senator, omnes sunt priuati, omnia officia, omnes magistratus uacant; namque hi soli dant et non reddunt togam.

Cum senatui huic maiori adscripti uariis quoque officiiis, priuilegiis et iuribus utantur, ea paullo accuratius describere operae pretium duxi. Equidem menon fugit, multis in libris passim de iis mentionem iam factam esse: ast quae ibi inuenies, partim paullo exilius narrantium, partim fide destituuntur historica, ut, si omnes coniungas, uix totum conficiatur. Spero itaque et confido, fore, ut, si rem hanc ex instituto pro uirili mea tractare iam aggrediar, non solum patriae historiae studiosissimi, sed etiam

B

exteri,

exteri, quorum forte in manus hae uenient plagulae, consilium meum non damnent, et hoc quoque specimen academicum, aequi bonique consulant. Ordinem sequar naturae rei pertractandae, ut mihi uideatur, maxime accommodatum, ita, ut breuem Nominatorum historiam praemitam, ac primum, quae generatim de iis dicenda sunt, persequar, his uero absolutis, officia, iura eorum, et quae alia huc pertinent, sigillatim accurateque exponam.

- a) KNIPSCHILD de *ciuitatib. imp.* L. III. C. XXXVIII. n. 22. qui tamen alio loco L. I. cap. VIII. n. 43. statuit, assumptionem personarum ex opificibus non obscurare formam ciuitatis aristocraticam, nec eam in mixtam conuertere.
- b) Cf. Celeberr. I. C. GATTERER de *ludo equestri ab Henr. VI. Imp. CIOCLXXXVII. Norib. celebrato ac de nobilitatis diplomate ab eodem Imp. patriciis Norimberg. concesso, itemque de sigillo peruetusto Herdegeni Holzschuberi.* Altorf. 1752. 4.
- c) Confer sis Cel. WAGENSEIL in *comment. de ciuitate Noribergensi*; illustrem Auctorem *comment. succinctae in Ref. Nor.* et in primis B. CPH. PELLER in *notis in Oldenburgeri thes. rerum publ. p. 14.* quae exstant in Celeberr. WILL. *Museo Norico p. 161. sq.*

SECTIO I.

SECTIO I.
HISTORICA.

Observatio I.

QVID NOMINATI? VNDE QVE NOMEN
DVXERINT HOC?

Cum omnis, quae a ratione suscipitur de aliqua re institutio, debeat a definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur, necesse est, quoniam omnis disputatio de *Nominatis* futura est, ante definire, quid sint *Nominati*. Sunt autem personae publicae hac fruenter auctoritate, ut non modo testamenta coram duobus ex illis condita, sed et contractus, aliique actus tam inter uiuos, quam mortis causa celebrati, et ab iis confirmati, plenissimum obtineant iuris uigorem. Pluribus de definitione hac infra agetur, quaeque exinde sequuntur, pro instituti ratione ostendentur. Respondendum iam est iis, qui forsitan ex me quaerant, unde *Nominati* hanc traxerint appellationem. Quam hoc de genere celeberr. et consultiss. PELLER loco supra citato profert, opinio mihi perplacet. Putat scilicet, *Nominatos* uel ideo, quia nomen ipsorum prae ceteris celebre et in tabulis exstat, (*dass sie vor andern benannt und namhaft sind*) uel corrupta syllabarum contractione, a uerbo signare, quasi *Signantem*, ita dictos esse. Namque constat, et insuper pluribus mox docebitur, duo *Nominatos* negotia, quae ex lege uel consuetudine plures quam duos exigunt testes, subscriptione, signis, et sigillis suis munire. Ast deriuatio nominis huius ex eo, quod ad certa negotia gerenda *nominati*, *denominati*, *nuncupati* (*genannt, ernannt, be-*
stimmt)

stimmt) sunt, maxime mihi probatur. Caue autem credas, Nominatos semper ita appellatos esse. Multiplicia uariaque, pro temporum locorumque ratione, nomina eorum fuerunt. Sic inuenimus, eos inter alia assessores et sigillares, personas authenticas, homines synodales, ciues Norimbergenses iuratos, signantes, salamannos, uiros honoratos (*ehrbare Leute und Maenner*) esse uocatos^a). In *Glossario du FRESNE* T. III. f. u. *iuramentum* legitur: *Qui* (scil. sacramentales) *a reis eligebantur aduocati; ut qui ab accusatore, Nominati uel Denominati dicebantur. Lex Alamannorum* tit. 53. *Et cum XII. Sacramentalibus iuret, cum V. Nominatis, et VII. aduocatis.* tit. 24. et 28. *cum XII. Nominatis iuret, et aliis tantis aduocatis.* — *Nominati uero dicti saepe nude sacramentales ab aëtoe uel accusatore delecti. Lex Alamann.* tit. 89. *Si quis hominem occiderit, cum XII. Nominatis iuret. Lex Baiwar.* t. 6. §. 2. *Cum XXIII. Sacramentalibus Nominatis iuret in altari. Decretum Tassilonis de popularibus LL.* §. 6. *iuret in ecclesia cum tribus Nominatis Sacramentalibus. Denominati, apud HINC-MARVM opusc.* 53. *Cum denominatis sibi uicinis presbyteris - - famam suam purget. FRIDERICVS II. Imp. in charta priuilegiorum urbis Ratisbonensis an. ccccxxx.* *Is, qui reus putatur, tertia manu se purgabit, inter quos sint duo, qui dicuntur Denominati.* Ex quibus colligi simul potest, Nominatos extra ditionem Norimbergensem, licet sensu non semper plane eodem et munere, notos etiam fuisse. Facit praeterea locus hic ad corroborandam meam sententiam, Nominatos exinde, quod ad certa negotia gerenda designati sunt, nomen suum accepisse. In *GE. HEINISCH* thesauro linguae et sapientiae German. libro perraro, hic memoratu dignus legitur locus: „*Genannte* „*ist zu Nurnberg der kleine und grosse Rath, pacta dota-* „*lia*

„lia Norimbergae sigillantur von zweien gemeinen idioten^{b)},
 „a duobus senatoribus.“ Plura exempla, ne iusto sim
 copiosior, silentio transeo.

a) Vide Generosiss. AVCTOREM in *Comment. Ref. Nor.*; Generosiss. 10. HEVMANN, praecipuum quondam huius acad. decus, in progr. de *Salmannis*, quod exstat in eiusdem opusculis p. 289 sq.; WEHNER in *observat. practicis sub uoce Genannten*; 10. HIER. WVRFFBAIN in tract. de *differentiis iur. civ. et Reform. Nor.* Norimb. 1665. in 8.

b) Non est, quod sinistre interpretemur uerbum hoc, quo ipsi Latini usi sunt. Significat enim idiota non solum illiteratum, imperitum, sed etiam hominem priuatum, plebeium, qui publico haud fungitur munere, cui opponitur *ἄεξω* apud DEMOSTHENEM. CICERO in or. in Verrem inquit: *Quae non modo istum hominem ingeniosum atque intelligentem, uerum etiam quemuis nostrum, quos iste Idiotas appellat, delectare possent.* Rursus utitur uoce hac in or. pro Sexto cap. 51. ut et SENECA Suafor. 6. QUINTILIANVS, GELLIVS L. 1. cap. 2. LVCILIVS, apud quem: *Quidni et tu idem illiteratum me, atque Idiotam diceres?* Vid. du FRESNE l. c. T. III. l. u. *Idiota.*

Observatio II.

DE ORIGINE ET INITIO NOMINATORVM INQVIRITVR.

Vulgaris, at perdifficilis ad respondendum, quaestio est, quando originem acceperint suam Nominati? Magna est, uti fieri solet, inter scriptores ea de re dissensio. Ex communi opinione ortus eorum in illud incidit tempus, quo CAROLVS III. imperator indulgentissimus, turbis, quibus tunc grauissime uexabatur patria urbs, pacatis, saluberrimam illam reipublicae formam, quae dicitur aristocratica, haud quidem, quod nonnulli praeter causam opinati sunt, primum Norimbergae instituit, sed potius redintegrait, uindicauit, nouisque legibus confirmauit^{a)}.

B 3

Alii

Alii annum **CIOCCCXXXII**. quo forma reipubl. stabilita, et regimen totum ad senatum delatum est, terminum eum aiunt esse, a quo origo repetenda sit. Maxime autem mirificeque errant illi, qui Nominatorum originem iam **TACITI** a temporibus deriuant, eamque ob causam locum quemdam scriptoris huius allegant. Scilicet apud eum cap. XII. de M. G. legitur: *Centeni singulis ex plebe comites, consilium suum et auctoritas adsunt*; quibus uerbis nimio antiquitatis studio abrepti Nominatos intelligi uolunt. Si dicendum, quod res est, confiteamur oportet, originem Nominatorum in incerto sitam esse mansuramque^b). Hoc tamen omni caret dubitatione, eos, uti etiam antiquiores legum Noricarum tabulae, aliaque prisca monumenta indicant, uetustissimis iam temporibus Norimbergae aliisque in locis notos fuisse. Certe eos non demum saeculo XIV. sedata perfidorum ciuium rebellionem, introductos, sed saec. XIII. cognitos iam fuisse, inter alia ex duobus publicis documentis apparet. In uno anni **CIOCCCLXXVI**. mentio eorum mouetur uerbis his: *an. CIOCCCLXXVI. an Sant Ioban und Paul Tag der Martirer bei einer Schenkung an die Minoriten allhier Zeugen etc. unde andere ersamen Liutenen, Schepffen unde Genannten unde Gelert und ungelerten Geistlich unde Weltlich*. In altero de a. **CIOCCCLXXXII**. legitur: *A. CIOCCCLXXXII. 14. Kal. Iulii über ein Haus auf dem Egidier Kirchhof etc.* quibus auditis et perlectis et cum duobus nominatis secundum ius ciuitatis in omnibus probatis etc. Me tamen haud fugit, usque ad annum **CIOCCCXXXIX**. plerumque nobiles tantum patricios (die so genannten ebrbare Geschlechter) paucioresque e ciuibus, praeter octo opifices senatoriae dignitatis capaces, creatos esse Nominatos. Post seditionem, quam diximus, in publicis ad hodiernum diem conseruatis catalogis (*Genannt-*
ten.

ten-Büchern) Nominatorum, praesertim ciuici ordinis, crebrior fit mentio. Ex quo facile colligitur, senatum minorem post id temporis ansam inde arripuisse, plures ex ciuibus designandi Nominatos, ut forte recentiori tunc reipublicae formae populus eo lubentius acquiesceret.

- a) V. Io. Guil. EBNER in oratione de causis et eventu turbarum, quibus Norimberga A. cccccxxxviii, conflata est, in Acad. Altorf. A. 1738. habita, quae legitur in M. Io. Cph. MARTINI thesauro dissertt. Tom. I. P. II. Norimb. 1764. edito.
- b) VVAGENSEIL l. c. p. 274. item Comment. Ref. N. P. I. p. 657.

Observatio III.

DE NUMERO NOMINATORVM.

Non est fixus Nominatorum numerus. Integrum collegium, quod tam minorem, quam maiorem senatum complectitur, prout plures paucioresue ueterum ex uita decesserunt, nonnunquam ex ducentis, trecentis, pluribus personis constat. Pari modo eorum, qui eligi quotannis solent, non statutus est numerus. Plerumque numerus a duodecim ad uiginti, (elapso saeculo a 30. usque ad 40. 50.) assurgit. Interdum plures paucioresue, quam ueteres uita functi sunt, designantur. Temporis rerumque circumstantium in legendis Nominatis ratio habetur. Quodsi aliquam multi ueterum adhuc superstites sunt, uel pauci, uel nulli nominantur. Sic ab a. cccccxxxi. ad a. cccccclvii. usque, uti ex publicis eorum catalogis uidere est, eandem ob causam nulli cooptabantur. Quamquam magna est Nominatorum dignitas, multisque praerogatiuis et priuilegiis ornata; attamen, quia cum molestia aliqua et impendio coniuncta est, perpauca saepius, quin nulli interdum eam ambiunt. A. cccccclxxi. sep-

tem.

tem tantum eligebantur, dum summam propter caritatem et rei familiaris angustias, quibus populus id temporis urgebatur, multis, et in primis iis, qui uictum manibus quaeritant, iniungi non poterat, ut sumtus huic muneri impendendos ferrent.

Observatio IV.

DE MODO NOMINATOS ELIGENDI.

Nominati singulis fere annis die post festum paschatis tertio a minore senatu eliguntur et constituuntur. Postero nempe Iouis die in conclavi contignationis primae penultimo *Sternstube* dicto, consuetum iusiurandum, ^{a)} quod in commentatione succincta ad Reform. Nor. ad uerbum inuenies, ipsis praelegitur. Quo facto, a senatore, cui hoc tunc temporis officium attributum, et nomen *auffübrender Herr* est, super salarium in magnum curiae atrium (*in den grosen Rathhaus Saal*) et ex hoc in senaculum deducuntur. Ibi, praesentibus patribus conscriptis sacramento obligantur. Die hac sollempni habitu induti senatorio, quo uti aliis diebus iis non licet, comparant. Senatores minoris senatus ex Nominatis numerosioris sumi, supra iam dictum est. Perraro fit, ut quis in senatum anteriorem legatur, qui collegio Nominatorum nondum adscriptus est; et hoc casu paucis post diebus, uti a. MDCCCLXVIII. et MDCCCLXXII. euenit, designantur. Cuilibet senatori candidatum nominandi potestas est. Quales porro esse eos oporteat, sectione sequente pluribus exponam.

a) De renouata sacramenti huius formula, et de errore, qui sine dubio Generosiss. laudatae huius comment. auctorem tenet, consulas sis Excellentiss. WILL in Vol. II, p. 163. *Bibliothecae Noricae.*

SECTIO II.

SECTIO II.
IVRIDICA.

Caput I.

DE IVRE PERSONARVM.

Obferuatio I.

QVI NOMINATI ESSE NON POSSVNT.

Omnes, qui uel legibus, uel moribus, uel natura impediuntur, aut prohibentur, munere Nominatorum excluduntur ^{a)}. Ex quibus facile patet, impuberes, minores, dementes, furiosos, mutos et surdos, feminas, provinciam capere hanc non posse. Clerici, qui ante instaurata sacra officii Nominati, tamquam ciuilibus muneris, ex canonici iuris principiis incapaces erant, nostro adhuc aequo ex certa ratione politica a munere hoc arcentur. Quod ideo interdictum iis esse uidetur: quia non solum ordini eorum sacro minime accommodatum est, talibus negotiis ciuilibus se immiscere, sed etiam haud ignotum est, eos pristinis temporibus saepenumero occasionem arripuisse, testatorum aures perpetuis fatigandi sermonibus, atque eo usque obtundendi, donec ipsis, uel alii pio corpori, testamento quid relinquerent. Alia haudque contemnenda ciuilibus est ratio, ob quam neque incolae, neque forenses, qui iure honorum non gaudent, neque caelibes, spartam nancisci Nominatorum possunt.

a) Euolu, L. 2. D. de R. I. et L. 12. §. 2. de Indic.

Obseruatio II.

QVALES NOMINATOS ESSE OPORTEAT.

Ex his, quae obseruatione antecedente dicta sunt, facile perspicitur, nullos, nisi ciues honestos, nuptos, fixo in urbe domicilio gaudentes, ut paucis dicam, neque legibus, neque natura, neque moribus inhabiles, ad dignitatem Nominatorum peruenire. Nominatos nuptos esse oportere non ita est accipiendum, ut, qui morte uxorem amiserunt, munere hoc quoque orbentur. Sufficit, eos in matrimonio uixisse, etiamsi, dum munus Nominati petunt, ad secundas nuptias non transierunt. Namque ratio, ob quam Nominatos maritos esse oportet, haec sine dubio est, quod coniuges propter nexum hunc specialem, et quia sedem rerum omnium ac fortunarum suarum in urbem collocarunt, saluti publicae eo melius prouidere, ciuitateque non tam facile abire, et in alia migrare loca iudicantur. Atqui, cum ratio in uiduis cesset, hi post coniugis obitum neque suscepto iam Nominati munere spoliandi, nec, si prouinciam hanc nondum obierunt, ab ea petenda arcendi sunt. Non abs re erit hic notare, in electione singulorum senatorum minoris senatus, requisiti eisdem rationem haberi. Nemo enim, nec gente ex patricia, nec ex octo opificibus, nisi qui in matrimonio uel adhuc uiuit, uel olim uixerit, ordinem adipisci senatorium potest. ^{a)}

a) C. Confilarius et Procancellarius PELLER I. c. p. 172.

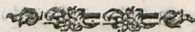
Obseruatio III.

DE HIS QUI A NOMINATI MUNERE
REMOVENTVR.

Accidit nonnunquam, ut, qui ab initio dignitatis Nominati capaces fuerunt, deinceps, accedente casu aliquo,
in-

inhabiles fiant. Multi hic adferri casus possent, quos uero omnes si lustrarem, nimis copiose dicerem. Sufficiat igitur nominare praecipuos, inter quos primum refero, si quis uel publicum uel priuatum commiserit delictum. Media capitis deminutione Nominatum dignitate exui hac, ultro patet. Itidem qui a mente deseruntur, a numero se ciuium segregant, Nominati esse desinunt. Praesertim intuitu decoctorum PERILLVSTRIS SENATVS decreto de XXIII. Sept. a. CIOIOCCXXXV. eodemque renouato de I. Oct. a. CIOIOCCXVII. cauit, ut, qui non suo, sed fortunae uitio foro cessere, ab officiis suis ad tempus tantum, quoad cognitio finiatur, submouerentur, qui autem culpa sua uitaeque dissoluta decoxerunt et bona dilapidarunt sua, statim ab officio Nominati, omnibusque honoribus suis plane repellerentur. Quemadmodum aliquis Nominati munere functus deinceps, propter defectum fortuitum, inhabilis fit; sic, cessante uitio hoc, pristinam merito capit prouinciam. Rem hanc luce meridiana clariorem multis exemplis illustrare et argumentis, superfedere certe possum. Monendum solummodo est, si quis ex albo Nominatorum eraditur, hoc dici, *sein Name wird in dem Genannten Buch zugedeckt*: si rursus in numerum eorum adscribitur, *sein Name wird wieder aufgedeckt*.

Caput II.

IVS RERVM COMPLECTENS, ET QUIDEM

A) IVS IN RE.

Obseruatio I.

QVID CIRCA DONATIONEM DE NOMINATIS
OBSERVANDVM SIT.

Actus ille, quo quis dominus, nullo iure cogente, liberalitatis exercendae gratia, rem suam in alterum accipientem transfert, uel mortis causa fit, uel inter uiuos a). Quod ad donationem inter uiuos attinet, quae quingentos solidos excedit, ea secundum ius commune actis interuenientibus b), celebranda est c). Donatio mortis causa, quae iure ciuili quinque exigit testes d), coram duobus Nominatis iure Norico ualide celebratur e).

a) pr. Inst. de donat.

b) et quidem in foro competente secundum sententiam in iure satis fundatam Cl. PAULI WILHELMI SCHMID in diss. de inscriptione donationis quingentos solidos excedentis coram iudice incompetente haud suscipienda. Cui suffragatur Vir consultiss. ac de republ. patria, dum uiueret, meritissimus IO. MICHAEL FRIDER, LOCHNER. in selectis iur. uniuersi, p. 494.

c) §, 2. I. de donat. L. 36. §. f. c. h. t. STRYK de caut. contract. Sect. 3. C. 9. §. 5. BECHMANN de donat. excedentium 500. solidos speciali iure.

d) L. ult. §. f. c. de codicillis.

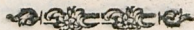
e) Comment. Ref. Nor. P. I. p. 856.

Obseruatio II.

DE NORICO TESTANDI MODO.

Quamquam ex summorum uirorum et Philosophorum. et Iure consultorum sententia testamenta in iure naturae

tutae fundatae sunt^{a)}, ueteribus tamen Germanis, teste Tacito,^{b)} plane incognita fuerunt. Ex Romanis demum legibus, maiores nostri, quibus paupere supellectile contentis ex segete, pecore et uenatu uix amplius, quam quod uictui quotidiano eique simplici sufficeret, quaerebatur, actum testandi didicerunt. In Germaniam magnam sero adlata est testandi consuetudo atque institutum. Illis Germaniae gentibus, quae saec. III. et V. Romanorum prouincias occuparunt, mature innotuerunt testamenta, quae in prouinciis ab iis occupatis iam recepta retinuerunt. Diu fuit et facultas testandi, et forma testamenti factionis in Germania circumscripta,^{c)} donec saec. XIII. et XIII. eo peruentum sit, ut in plerisque locis legibus tantum Romano-Iustinianicis uiueretur, et cuiilibet testandi libertas concederetur^{d)}. Ast incommoda, quae cum forma testamentorum priuatorum secundum Romanorum iura conditorum coniuncta, et in primis ratione probationis, tot fatalium litium fontes fuerunt, multos Germaniae legislatores commouerunt, ut breuiorem et praxi accommodatiorem testandi modum introducerent. Praeterea hic statuta aliorum locorum, quae, missis Romanis subtilitatibus, modum et formam intentioni hominum in testamentis condendis magis respondentem praescripserunt, et praecipue legum Noricarum rationem habeo. Secundum has^{e)} potestas est cuiilibet ciui, aut urbis incolae, coram duobus pluribusue minoris aut maioris senatus Nominatis (*Genannten des kleinen oder größern Raths*) testamentum suum faciendi, quod uel ab alio, uel a testatore ipso scriptum, hi Nominati testatori praelegunt, et extrinsecus obsignant. Vnus ex his, cui testator testamentum clausum tradidit, id in domo sua recondit^{f)} mortuoque testatore tabulario publico exhibere^{g)} tenetur.

Quodsi testator testamentum ab eo repetit, hoc nulli alii, quam ipsi reddendum, sigillaque antea soluenda suntⁱ⁾. Formulas testamentorum omnium authenticas, sibi in tabulino seruat magistratus: iis autem, quorum interest, apographum in membrana, sigillo ciuitatis munitum, conceditur.

- a) IOACH. GE. DARIES in *Diff. de acquisitione hereditatis eiusque effectibus secundum ius nat.* CLAPROTH in *der Abhandlung, ob die Testamente nach dem Rechte der Natur statt finden?*
- b) de mor. Germ. C. XX.
- c) SCHACHER de *restricta testatoris potestate* Perill. a SENKENBERG de *testam. publici origine et sollempnit. extrinsecis.*
- d) KOPP de *testam. Germanor.* HEINECCIUS de *testam. fact. iur. German. arct. limitibus circumscripta.*
- e) L. I. tit. 29.
- f) *Decret. addition. d. 23. May CIOICLXXV.*
- g) *Decret. add. d. 25. Oct. CIOICCLIV.*
- h) Vide die Genannten *Pflicht in comment. ad Ref. Nor. lib. V. l. I.*
- i) VVAGENSEIL l. c. cap. 27.

Obseruatio III.

NVM TESTAMENTVM IVRE NORICO CONDITVM AD PVBLICA EAQVE IVDICIALIA AN AD PRIVATA MINVS SOLLEMNIA REFERENDVM.

Testamenta uel publica constituuntur fide, uel priuata auctoritate; indeque in publica et priuata diuiduntur. Vtrumque testamentorum genus in duas rursus dispefcitur species: scilicet testamenta publica in iudicialia, et principi oblata; priuata in sollempnia et minus sollempnia diuiduntur. Oritur iam quaestio haud domitiana, quam ad clas-

classum testamentum iure Norico conditum referendum sit? Sunt, qui tale testamentum pro publico eoque iudiciali habeant: quia, ut dicunt, in omnibus paene rebus huic conuenit. Alii testamentum iure Norico factum ad minus sollempnia referunt: quia ex eorum sententia requisita testamenti minus sollempnis testamenti factioni iure Norico usitatae magis respondent. Namque in testamentis coram ciuitatis decurionibus conditis, inter alia requisita, senatus a testatore, uel alio eius nomine rogandus est, ut assessoribus iniungere ex officio uelit, ut testamenti factioni nomine iudicii uel senatus adsint, adhibendus est Notarius, qui ad mandatum testatoris, praesentibus senatoribus, uoluntatem eius exponat, uel testamentum antea compositum et scriptis comprehensum recitet et relegat. Contra ea secundum LL. Noricas in arbitrio potius testatoris fitum est, ex Nominatis illis pro duobus testibus testamentariis eligere quem uelit, etiamsi rogatus non fuerit senatus. Nec Notario opus est: quia alter ex his ipsis testibus, altero simul inspiciente, testamentum legere, testatorem de eius uoluntate, an in ea perstet, interrogare, et postea sigillo munire suo tenetur^{a)}. Ego uero sententiae accedo eorum, qui testamenta iure Norico condita in numero minus sollempnium reponunt, praesertim cum, praeter istam conuenientiam, ipsae leges Noricae modum testandi ibi praescriptum iudicialibus testamentis opponant, hacque ratione in loco testamentorum priuatorum, minus quidem sollempnium, ponant. Quod fieri eo melius potest, cum tali testamento nihil inde derogeretur, sed hoc eodem gaudeat uigore, quo, ad publica si referretur, ualeret.

a) WYRFBAIN l. c. p. 222.

Obserua-

Observatio III.

DE TESTAMENTIS SVBDITORVM EXTRA NORIM-
BERGAM COMMORANTIVM.

Testamenta subditorum extra urbem degentium apud acta recondita, ad publica eaque iudicialiter insinuata referenda sunt^a). Testator scilicet rusticus coram praefecto iudicioe ultimam suam uoluntatem exponit, quae ad acta reponitur; uel domi coram duobus iudicii personis (*von zweyen des Raths, oder Gerichts-Schöpfen*) et actuario hunc ad finem rogatis, remotis arbitris, declarat eam, quae in aduersaria s. protocollum refertur, et apud iudicium conditur^b). Silentio tamen haud praetereundum est, rusticos Noricos ad hunc testandi modum obstrictos non esse, sed iis licere, testamenta sua coram duobus Nominatis componere^c). Quod uero ad aperturam publicationemque attinet, notandum est, testamenta haec Norimbergensium ruri, uel in suburbis, Woehrdensi et Gostenhofensi, degentium, praesentibus duobus Nominatis, facta dominis suis emphyteuticis (*denen Eigenherren*) iudicioque Woehrdensi, et praefecturae Gostenhofensi inaperta ad publicationem e grammatophylacio exhibenda esse^d).

a) Vid. 10. DANIEL LVGENHEIM, *I. V. D. et reip. patr. Aduocatus*, in *diff. inaugurali de testamento iudiciali per repetitionem ab actis infirmato*, Alt. 1771.

b) Modum hunc testandi ad uerbum descriptum inuenies in decreto addit. A. 1692. d. 1. Iul.

c) Conf. *Decret. Addit. A. 1606. d. 24. April.*

d) Vide sis *Decret. Addit. A. 1676. d. 7. April. A. 1695. d. 16. Sept. A. 1716. d. 18. Iunii. A. 1731. d. 9. Nou.*

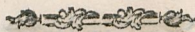
— — — — —
Obferuatio V.

AN PER GENVS TESTANDI NORICVM MODVS TESTA-
 MENTA SECUNDE IVRIS CIVILIS REGVLAS
 CONDENDI ABOLITVS SIT.

Audio, quemdam ex me quaerere: an per modum duobus coram Nominatis fuprema fua ordinandi forma testandi, a iure Romano praefcripta, fublata fit? Cui autem in aurem dicere cogor, hanc numquam fuiffe legislatoris mentem. Contraria potius patet ex L. I. §. 6. T. 29. Ref. Noricae, ubi diferte cautum: „*So aber yemand feins Testament und letzten Willen nach Ordnung gemainer gefchriebnen Kaiferlichen Recht, aufrichten wolt, das foll jme unbenommen fein etc.*“ Verum enim uero ob uaria follemnium testamentorum incommoda, numerosas in iis condendis obferuandas follemnitates, nouum eumque faciliorem coram duobus tantum Nominatis testandi modum, testamenta, obferuatis iuris Caefarei follemnitatibus, fcripta in foro Norico rarius hodie apparent. Quae uero fi fcribuntur, iudicio tutelari (*dem Vormundamt*) ftatim tradenda funt. Hinc omnibus aduocatis, notariis et fcribis praefcriptum eft, ut, fi quis, praefentibus ipsis, condere testamentum eiusmodi follemne uellet, aut, fi notitiam haberent, tale hic factum efle, id ad iudicium tutelare perferrent^{a)}. Quod ad iudicialia, aliaque priuilegiata, in quibus uel omnes uel nonnullae remittuntur follemnitates, attinet testamenta, haec per modum testandi Noricum fimiliter non abrogata funt^{b)}.

a) Conf. Decret. addit. A. 1722. d. 28. Ian.

b) Comment. in Ref. Nor. P. III. p. 9.

Observatio VI.

DE TESTAMENTO NUNCUPATIVO.

De prima testamentorum sollemnium priuatorum specie, satis iam, ut opinor, a me dictum est. Quod ad alteram attinet, hic ante omnia quaestio saepius intricatum testamentum mere nuncupativum, duobus coram Nominatis secundum ius Noricum conditum, ualidum sit? in considerationem uenit. Quodsi enim leges nostrae domesticae modum testamentorum scriptorum praefinientes de nuncupatiua testamenti factione expressis uerbis mentionem quoque mouissent, res haec extra omnem dubitationis aleam posita esset. Ast de testamentis mere nuncupatiuis diferte nihil constituerunt, dubitationemque apud nos reliquerunt. Hinc factum, ut scripturam, praelectionem, et obsignationem, ceu breuioris testandi modi essentiam, ad nuncupativum quoque testamentum requiri, arbitrati sint alii; alii testamentum mere nuncupativum conditi duobus coram Nominatis posse, censuerint. Quodsi aequitatis, iuris analogiae, aliorumque Germanicorum statutorum^{a)} habeo rationem, nullus dubito, quin sententiae adsentiar eorum, qui testamenta mere nuncupatiua praesentibus duobus Nominatis condita ualere aiunt^{b)}. Aequitati, iurisque analogiae consentaneum est, ut breuiore testandi modo legibus concessio, tam in nuncupatiua, quam scripta testamenti factione, utamur. Haud raro enim temporis rerumque ratio ita fert, ut non possimus non sine libro ac tabulis ultimam nostram exponere uoluntatem. Nihil igitur ratione ualiditatis interesse statuo, utrum testator supremam suam uoluntatem in scriptis, an uerbis ore prolatis, nulla accedente scriptura et obsignatione, coram duobus Nominatis declaret. Vtrumque testamen-

stamentum tanti est ponderis, quanti esset, si, adhibitis singulis in iure ciuili tequisitis sollempnitatibus, conditum esset.

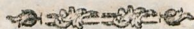
a) e. gr. *Reform. Wormatiens.* lib. IV. tit. III. *Statuta Lubecens.* lib. II. tit. I. *Ius prouinciale Electoratus Palat.* P. III. T. III. art. V.

b) Conf. *Laudatus* IO. MICH. FRIDER. LOCHNER *in selectis iuris uniuersi* p. 442. item IO. IUSTINVS CARL, *Doct. et reip. patriae Syndicus*, in *diff. inaug. de ualiditate testamenti nuncupatiui coram duobus Nominatis conditi.* Alt. 1770.

Obseruatio VII.

DE TESTAMENTIS PARENTVM INTER LIBEROS.

Transeo ad testamenta priuata minus sollempnia, inter quae testamentum parentum inter liberos primum hic occupat locum. Haec in iure maxime priuilegiata testamenta, praesentibus duobus Nominatis, rite quoque componuntur. Quamquam enim testamentum a parentibus ipsis scriptum subscriptumque iure iam ciuili sine ullis testibus, modo ex scriptura de parentis constet uoluntate, subsistat: id tamen in scripturam haud redactum duos ad minimum testes requirit. Maximum uero usum adfert duorum Nominatorum testatio, quaestione in medium prolata: num legatum personae extraneae in tali testamento relictum, ualidum sit? Ius ciuile, si pater testator tali in testamento iis, qui non sunt in numero liberorum, relinquere legatum aut fideicommissum uult, praesentiam quinque testium exigit^{a)}. Cum uero iure Norico, duo Nominati sufficientiant, quoties ius Romanum plures requirit testes, sequitur, ut legata, extraneis personis in testamento parentum inter liberos coram duobus Nominatis condito relicta, ualida sint.

a) Cf. HARPRECHT *de admixt. extran. person. in disposit. parent. inter liberos.* STRYK *de cautels. testam.* c. XXI. §. 24.

Observatio VIII.

DE TESTAMENTO TEMPORE PESTIS CONDITO.

Priuelegiatum porro iure Iustiniano est testamentum tempore pestis factum eatenus, ut id coram septem testibus, licet non confociatis, ualide condatur^{a)}. Addunt Doctores, ex moribus etiam duos testes, sequioris quamuis sexus, sufficere^{b)}. Quod ad patrium attinet ius, L. r. §. 4. T. 29. Ref. Nor. cautum est: *dass in Zeit der besorglichen Sterbsleufden, da die des klainern oder groessern Raths, fuegbligh nit zubekommen, Soll den Testierenden zugelassen sein, vor andern zweyen glaubwürdigen Zeugen Manspersonen, jro Testament und letzte willen aufzurichten.* Ea tamen addita est lex, ut testes in testamento tempore pestis condito adhibiti, munereque Nominati haud fungentes, mortuo testatore, coram ciuitatis iudicio se sistere, et iureiurando, testamentum ipsis praesentibus, et sine ulla fraude fallaciaque conditum esse, confirmare teneantur. Sed testibus ruri se continentibus decreto addit. a. MDCCLXXXV. d. 25. April. comparitio coram ciuitatis iudicio remissa est, ea tamen conditione, ut iusiurandum coram praefecto magistratuue suo praesentent. Interrogatoria, ad quae testes hi, dato iureiurando, respondere tenentur, decreto a. MDCCLXXXVIII. praescripta, haec sunt: 1) num testamenti factioni testes interfuerint? 2) num a testatore ipso testes rogati sint? 3) num testator tunc temporis integrae sanaeque fuerit mentis? 4) num testator omnia haec, quae ipsis praesentibus conscripta sunt, tanquam supremam suam uoluntatem agnouerit, et uerbis difertis declarauerit.

a) l. 8.

a) l. 8. C. de testam.

b) STRYK l. c. cap. XI. §. 3. MEVI, *ad ius Lubec* P. II. T. I. art. 2. n. 44.
GAIL P. II. O. 118. n. 18. MYNS. cent. I. obs. 59.

Observatio IX.

DE COECI TESTAMENTO.

Carentes uisu iure ciuili non aliter ualide condunt suae moderamina supremae uoluntatis, nisi persona heredis perspicue demonstrata, adhibito, praeter septem testes, quos aliis quoque testamentis interesse iuris est, tabellione uel teste octauo, omnibusque subscribentibus et signantibus. Sed L. II. §. fin. T. 29. Ref. Nor. sollempnitas haec testandi coecis remissa, et suprema ordinare sua uel coram duobus minoris maiorisque senatus huius ciuitatis Nominatis, uel apud acta permiffum est. Pleniore superfedere huius argumenti elaboratione possum, cum hac in re otia mihi fecit *consultiss. et de republ. nostra meritissimus Consiliarius*, D. TOB. HVTH, in *diff. inaug. de testamento coeci ad illustr. text. Ref. Nor. Tit. 29. L. 2.* Altorf. 1757.

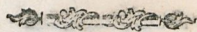
Observatio X.

DE SPECIALI TESTAMENTA FACIENDI PRIVILEGIO A
DIVO IMP. MAXIMILIANO I. GENEROSISSIMAE
OELHAFENIORVM FAMILIAE CLEMEN-
TISSIME CONCESSO.

Generosissima omnique laude in urbe patria Norimbergensi florentissima Oelhafeniorum familia gaudet facultate, ultimas uoluntates condendi citra omnem in iure praescriptum sollempnem ordinem et formam, si duo saltem, uel tres, bonae existimationis testes, licet non specialiter ad hunc actum rogati, adhibeantur. Quem singularem testandi

D. 3.

standi

standi modum BERNHARDVS PRAETORIVS, *Reip. Nor. Syndicus*, concinne his uersibus concepit ^{a)}):

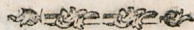
- - - - Sexus utriusque futuris
Oelhafis, tempus concessit in omne fruisi
Libertate noua, ut ualeant sollempnibus absque
Iure requisitis communi, condere mentis
Sensa extrema suae, quouis ualitura locorum,
Vitae inculpatae, fideique modo duo testes
Aut tres ad summum, si accedant accelerati. --

Nam SIXTO OELHAFEN, trium gloriosissimae memoriae Imperatorum FRID. III. MAXIM. I. et CAROLI V. consiliario domestico, MAXIMILIANVS I. a. MDVII. d. 18. Ianuar. in urbe Oeniponte gratiosissime indulisit priuilegium hoc, cuius apographum, quod publici iuris nondum factum est, data hac occasione primum in uulgus edo ^{b)}. Autographum eius *Generosiss.* CAROLVS CHRISTOPHORVS OELHAFEN a Schoellenbach et Lismannsberg etc. *Foresti ad D. Sebaldi praefectus* uigilantissimus, splendidae familiae senior grauissimus, dere publ. ac litteraria optime meritus, pro sua, qua pollet, singulari humanitate, ex familiae tablino cum parente meo beneuole communicauit, id quod grata mente publice hic profiteri honori mihi duco.

a) WURFBAIN l. c. p. 228. Add. M. S. I. APIN. in uitis et effigiibus Procancell. Acad. Altorf. p. 17.

b) Ita se habet: *MAXIMILLIANVS* diuina fauente Clementia Romanorum Rex semper augustus ac Hungariae Dalmatiae Croatiae etc, Rex Archidux Austriae Dux Burgundiae Brabantiae etc, Comes Palatinus etc. Nostro et Imperii sacri fidei dilecto Sixto Olhafen Secretario nostro gratiam regiam et omne bonum. Cum sepe uariis desuetudinibus et erroribus defectibusque ultimae voluntates subuertantur, hoc praesertim

sertim praetextu quasi defanctorum bona sub diuersis locis et consuetudinibus sita diuerso iure debeant censerī, et vno loco Testamentum, sine quacunque vltima condita voluntas ad alterius loci vel iurisdictionis bona, vim suam minime extendat super quo tibi tuisque prouidere volentes, de plenitudine Regiae potestatis nostrae tenore praesentium statuimus et ordinamus vt tu et filii, ac heredes tui masculi et feminae ex te nati et nascituri in perpetuum liberam et absolutam potestatem habeant, citra quancunque Iuris vel consuetudinis generalis vel specialis, solemnitate vel ordinationem Testamenta sine vltimas voluntates quascunque dum et quotiens ac quocunque tempore, tibi et illis liberit faciendi, ordinandi ac condendi, illaque iterum reuocandi et de nouo condendi totiens quotiens tibi et illis visum fuerit opportunum. Ita quod vltimo condita et per te seu illos ordinatum manu tua vel illorum propria scripta et sigillo tuo vel illorum sigillatum in praesentia duarum aut trium honestarum et bonae famae personarum citra solemnitatem facta, dum tamen praedicto modo de voluntate tua vel praefatorum constet, vim effectum et executionem habeant in quibuscunque locis districtibus et iurisdictionibus etiam diuersis et in quibus diuersae consuetudines vsus siue obseruantiae fuerint, tanquam si cum omni solemnitate et festiuitate a iure inductis et secundum locorum consuetudines atque obseruantias condita fuerint, neque teneamini adhibere numerum Testium aut alias iuris solemnitates obseruare, Volentes expresse quod heredes instituti vel legatarii hereditates vel legata taliter relicta adire et bona ubicunque sita apprehendere et consequi possint et valeant. Non obstantibus quibuscunque Legibus Constitutionibus, ordinationibus, Consuetudinibus, statutis aut Iuribus generalibus vel specialibus sub quacunque verborum forma et Clausulis etiam derogatorijs vel derogatoriarum derogatorijs conceptis quibus omnibus et singulis etiam si talia vel tales forent quas deberent hic exprimi et de quibus in praesenti nostro Indulto de verbo ad verbum mentio fieri specialis de plenitudine Regiae potestatis nostrae ex certa scientia et motu proprio praesentibus derogamus et derogatum esse volumus quod si qua publica priuataue persona aut Corpus vel Communitas Testamenta sine voluntates vt supra per te filios aut heredes tuos factas siue fiendas impugnare, aut eorum vim et executionem impedire praesumpserit commodo hereditatis vel legatorum careat intestabilis sit, et praeterea poenam Quinqu-

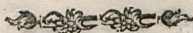

quaginta Marobarum auri puri totiens quotiens contrafactum fuerit, eo ipso facto se nouerit incurrisse pro dimidia Camerae nostrae. Pro alia uero dimidia ei uel eis in cuius uel quorum praeiudicium Testamentum siue uoluntas impugnabitur, uel effectus impediatur applicanda: Harum Testimonio literarum Sigilli nostri appensione munitarum: Datum in Oppido nostro Inspruck Die Decima Octaua Ianuarij Anno domini Millesimo Quingentesimo septimo: Regnorum nostrorum Romani Vicefimo primo Hungariae uero Decimo septimo.

Obferuatio XI.

DE CHARTA SIGNATA IN CONSCRIBENDIS TESTAMENTIS ADHIBENDA.

Generatim ratione testamentorum praesentibus duobus Nominatis conditorum, aequae ac reliquorum ultimarum uoluntatum generum annotandum est, dispositionem supremae uoluntatis in charta signata (*auf ordentlichem Stampfpapier*) conscribendam esse. Quaestio igitur hic nascitur haud iners: an testamentum chartae mandatum haud signatae nullum ideo irritumque sit? Exstant hac de re et antiquiora et recentiora Perillustri Senatus decreta. Illa, a. MDIOCLXXX, MDIOCLXXXVII, MDIOCCIII, lata, testamentum in charta, cui signum haud impressum publicum, conscriptum, nullum declarant. Ast decreto a. MDIOCLXXVII. d. 13. Oct. dato, et d. 1. Decemb. publicato, aliter statutum est, ita, ut uoluntates defunctorum ea ex ratione non euertantur, sed ordinationis ratione chartarum signatarum datae defraudatores, pro re nata, multa puniantur. Non abs re erit, uerba ipsius decreti cum b. lectore communicare, quae ita se habent: *Wofern sich jemand dem Gebrauch der vier obbeschriebenen Sorten des Stampfpapiers in seinen Handlungen und Geschäften eigenmächtig entziehen, mitbin gegen diese Ordnung mutwillig handeln würde; so ist*

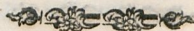

ist ein Hochlöbl. Rath nicht gesinnet, beyder in der Ordnung de Anno 1690. insonderheit aber in der Stampf Ordnung de Anno 1697. wie auch in dem Mandat de Anno 1703. hieraufgesetzter Poen der Nullität fernerbin zu bestehen; sondern will solche Handlungen, Instrumenta und Brieffschaften, wenn sie schon auf ungestämpelt Papier niedergeschrieben worden, gleichwohl bey ihren Kräften und Gültigkeit, die ihnen sonst zukommen mag, bestehen lassen: allein solche vorsetzliche Contrauenienten sollen, wofern man der Stampf-Defraudation überlang oder kurz gewahr wurde, nach Beschaffenheit der Taxe einer jeden Sorte, die sie zu gebrauchen verbunden gewesen wären, nebst dem Ersatz des abgängigen Stampfs für jeden Bogen, von zweyen Thalern bis auf einen Gulden zu bezahlen schuldig seyn: allenfalls auch nach Beschaffenheit ihres Verschuldens, mit einer noch höhern Strafe belegen werden. Wie dann auch diejenigen, so zwar nicht als mutbwillige Uebertreter dieser Ordnung anzusehen sind, doch eben aus Nachlässigkeit dawider handeln, zu Ersatz und Nachzahlung der Taxmäßigen Stampf-Gebühren einfach angehalten; nicht minder gestaltten Dingen nach, die Sachwalter, Anwölde, oder andere rechtliche Beystände hierin falls ihre Partheyen zu vertreten, und die Strafe für sie zu geben, angewiesen werden sollen, und somit ihre Nachlässigkeit, falls sie erwan auswärtige oder andere, dieser Ordnung nicht vollkommen kundige Personen, gebührend zu warnen unterlassen hätten, zu büßen gewärtigen müssen.

Obseruatio XII.

AN NOMINATVS IN TESTAMENTO HERES INSTITVTVS
TESTIS ESSE IN EO SIMVL QVEAT.

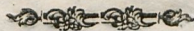
Aut me omnia fallunt, aut doctrina testamentorum
utilissima, et in foro frequentissima est. Facere igitur
E non

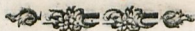
non possum, quin nonnullarum hoc ad genus spectantium mentionem adhuc faciam quaestionum, easque, quantum possum mihi licet, expediam. Prima esto diffusa et in causa Blendingeri, med. doctoris, contra Boehmeros ualde litigiosa quaestio: an Nominatus in causa propria, aut testamento, ubi ipse heres institutus est, signare ualide, testisque esse possit? Eueniebat nempe, ut Erhardus Iacobus, Norimbergensis, uoluntatis moderamina suae, obseruatis L. I. et H. Tit. 29. Ref. Nor. praescriptis sollempnitatibus, praesentibus duobus Nominatis, a. d. ccccxxix. a. d. 29. Aug. conderet. Hoc litteris mandatum, testatori praesenti praelectum, et a testibus obsignatum testamentum unus ex Nominatis seruabat, et testatore sub initium Martii annos quatuor et octoginta habente mortuo, a. d. 10. eiusdem mensis tabulario tradebat. Fratres, Ioannem Nicolaum, et Ioannem Iacobum Boehmer, ciues mercatoresque Norimbergenses, heredes ex asse fecit testator. Testes adhibuit Ioannem Laurentium Lang, et Ioann. Nicolaum Boehmer, qui coheres in tabulis testamenti institutus est, testamentum ex manibus testatoris acceptum seruabat, eoque mortuo, tabulario tradebat. Nullitatis querela aduersus testamentum hoc ab Abrahamo Blendinger, med. Doctore, testatorisque Iacobi propinquo proximo: instituta, cardo rei in decisione uersabatur quaestionis: an Nominatus in testamento heres institutus testimonium dare ualide queat? Quae pro affirmatiua sententia in medium proferebantur argumenta, in summa haec erant.

I. Quaestio: an heres testamento institutus testis in eo esse queat? si de enixa uoluntate testatoris heredem testem uolentis constet, magis iuris, quam uoluntatis est, hincque eo magis affirmanda.

II. Ci.

- II. Ciuibus Noricis a multis retro saeculis peculiaris testandi modus a LL. Rom. earumdemque rigore plane declinans et abhorrrens concessus est.
- III. Interpretatio legum Noricarum suppletoria, in praesenti negotio testamentario, ex miseris iuris Rom. subtilitatibus hauriri non potest.
- III. Interpretatio priuilegiorum ex iure ciuili deducta uel naturae eorum repugnat.
- V. Subtilitates et tricae iuris Romani, si heres testamento institutus testis in eo esse non possit, per breuem testandi modum in Ref. Nor. introductum, nondum remotae essent.
- VI. Prohibitio testimonii testamentarii ratione heredis in testamento scripti, ob fictam personarum testatoris et heredis unitatem, purum iuris ciuilis commentum est.
- VII. Ipsos Romanos testimonium heredis in testamento instituti non ignorasse, uulgatum non tantum testandi genus per aes et libram euincit; sed et Cicero iam de suo aeuo testatum id reliquit „*Testamentum*“, in orat. „pro Milone inquit, *simul obsignauit cum Clodio; testamentum autem palam fecerat, et me et illum heredem scripserat.*“
- VIII. A priuato ad publicum testamentum nulla ualet consequentia. Nominati in omnibus ciuilibus actibus, seu mortis causa, seu inter uiuos susceptis, totum repraesentant magistratum: hinc quae ab ipsis acta auctoritatis tantum, quantum coram magistratu gesta, habent. Absurdum uero non est, iudicem, siue testes eiusmodi sollemnes, in locum ipsius succedentes, duplicem personam heredis scilicet et testis sustinere posse.

VIII. Commodum quod Nominatus, ceu testis et heres institutus, ex testamento coram ipso condito capit, auctoritatem eius iudicalem non debilitat; cum iusiurandum, quod ab initio suscepti officii praestitit, ipsum ab omni sinistra liberet suspicione.

X. In priuatis testamentis res est meri arbitrii, quem sibi testator testem eligere uelit, quod qualitas testium in fauorem testatoris sit introducta, cui renunciare semper ipsi integrum.

XI. Omnis benigna interpretatio, quoad fieri potest, pro sustinendis ultimis uoluntatibus iisque adiuuandis et suppleendis capienda est. *L. XXX. C. de inoff. testam. L. ult. C. de fideicomm.*

XII. Forma testamentorum condendorum in Ref. Nor. ad terminos seu simplicitatem iuris gentium, et naturalem redacta est aequitatem.

XIII. Lex testimonium expresse prohibens testamentarium non adest.

Sed rationes pro negatiua sententia adducendae ponderis sunt omnino maioris. Nam

I. Si testamenti factio, cuius pars testimonium est testamentarium, iuris magis quam uoluntatis est: sequitur, ut ius scriptum, quod testimonium testamentarium heredi interdicit, uoluntati testatoris heredem testem cupientis praeponendum sit.

II. Modus testandi iure Norico permissus non tantum abhorret a iure communi, ad quod LL. Noricae, sollemne secundum ius commune testandi genus non prohibentes, sed potius expresse permittentes, saepius prouocant. Ex quibus

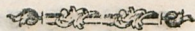
III. col.

III. colligitur, interpretationem LL. Noricarum suppletoriam, praesertim in causis, quae a iure Romano originem trahunt suam, ex iure civili et LL. Imperii hauriendam esse.

III. Caesarea regiaque priuilegia, quorum u. c. L. I. Tit. 29. Ref. Nor. mentionem facit, non tam de breuiore testandi modo Norico, quam in genere de priuilegio iura condendi opidana, intelligenda sunt. Quam ob causam interpretatio nostra in specie ex iure civili deducta, priuilegiis his non repugnat.

V. Tricae subtilitatesque iuris ueteris Romani iam Scaeuolae, nedum Iustiniiani, temporibus nullius fuerunt momenti. Qua de re Ictus Vlpianus L. XX. pr. D. *qui test. fac. poss.* testimonium heredis testamentarium eo maiore iure prohibet. Quid? quod tricae et lites, si heres in eodem testamento, quo institutus est, testis esse possit, non minuuntur, sed cumulantur.

VI. Quamuis prohibitio testimonii heredis testamentarii figmentum iuris Romani redoleat, quod asseri de omnibus testamentorum sollempnitatibus posset; exinde tamen non sequitur, ut heres in testamento institutus testimonio confirmare suo id queat. Adde, quod praeter personarum testatoris et heredis unitatem, quam non solum §. X. *Inst. de testam. ordin.* L. LIII. D. *de ac. l. omitt. hered.* L. CLXXXIII. D. *de R. l.* sed et ipsa Constitutio Imp. MAXIMILIANI de notariis a. MDLXXII. lata, cap. *von Testamenten* agnoscunt, ratio L. f. C. *de fideic.* contenta ad prohibitionem testimonii heredis testamentarii spectat. Ibi enim: *cum res per testium sollempnitatem ostenditur, tunc et numerus testium, et nimia subtilitas requirenda est.*

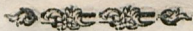

VII. Cicero loco supra allegato de testamento, quod fiebat per aes et libram, loquitur. Cui autem ignotum est, testamenti factionem per aes et libram iam ante Vlpiani tempora abrogatum esse? Ex quo conficitur, Vlpianum *L. XX. pr. D. qui test. fac. poss.* ad testamenti factionem, quae hodie adhuc in usu est, respicere. Iustinianus quoque §. I. *Inst. de Testam. ord.* ius antiquum a nouo separat, et testamenta per aes et libram in usu esse desuisse, disertis uerbis docet.

VIII. Testamenti publici species sunt, testamentum principi oblatum, et actis publicis insinuatum. Testamentum coram Nominatis conditum huc non referendum est: ergo id ex priuati natura diiudicari potest. Nominati autem in actibus mortis causa et inter uiuos auctoritate tantum testimoniali gaudent, iurisdictionis non sunt capaces, et tanquam testes ueritatis ac sollemnitatis gratia adhibentur. Hinc quod *L. I. Tit. VII. Ref. Nor.* praeceptum est, applicari ad eos optimo iure potest.

VIII. Testimonio in propria causa admissio, omnibus dolis ac fraudibus fenestra aperitur. Vid. *HARPRECHT in disp. de testim. testam. heredi interd. tb. XXXXVIII.* In numero testium binario secundum ius Noricum concessio, maior, quam in septenario, quem ius ciuile testimonium heredis testamentarium nihilominus prohibens requirit, nascitur suspicio, a qua ne iudicis quidem persona libera est. Vid. *COCCEIUS in disp. de iudice in propria causa.* Nam propter comoda uel incommoda contractus aut delicti iudex ipse fungi officio suo impeditur.

X. Quam-

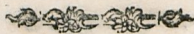

X. Quamuis ultimarum uoluntatum maximus sit fauor in iure nostro, tantus tamen non est, ut possit rationem aut legem uincere, *L. LV. de Legat. I.* Quare testamento suo testator non potest derogare iuri publico, iurisdictioni, sollempnitatibus, statutis. Vid. *L. XXXV. §. 1. D. de R. I. L. XXXVIII. D. de pact. L. III. D. qui test. fac.* Vt autem eiusmodi testatoris dispositio instar legis sit, hoc non ex se habet, sed ex confirmatione ipsarum legum. *L. CXXX. D. de V. S.* Fauori quidem suo renunciare quilibet potest: ea tamen lege, ut res, de qua agitur, ipsius renunciantis tantum, non alterius fauorem concernat, *cap. V. de arbitr.* Id quod ad testamentorum applicandum est sollempnitates, quae non solum in testatoris, sed et heredum fauorem introductae sunt.

XI. Fieri non potest, ut testamentum coram duobus Nominatis, quorum unus in eodem heres scriptus est, conditum, contra ius et rationem subsistat.

XII. Iuris gentium et ueteris Germanici simplicitas in doctrina de testamentis Nominatorum testimonium, testamentorum praelectionem, obsignationem aliaque in testamentis secundum ius Noricum condendis obseruanda praecepta, aequae ac ciuilibus iuris sollempnitates ignorat. Equis autem exinde colligeret, priuilegiatum testandi modum Noricum, Romano licet simpliciorum, uetustissimo Germanorum testandi mori equiparandum esse.

XIII. Verisimile est, legislatores Noricos prohibitionem expressam testimonii heredis testamentarii superuacaneam habuisse, dubitantes, fore, ut quis in testamento, quo heres institutus est, posthabitis rectae rationis et iuris

iuris ciuilibus, testimonium perhibeat. Praeterea heredem in testamento, quo institutus est, testem iure quoque Norico esse non posse, porro exinde patet, quod Scto a. CIOCLXXXIII. a d. 20. Aug. et 20. Nou. notariis adeo et scribis interdictum est, ne legata testamento, quod sua scripserunt manu, ipsis relicta, aut se ad inuentaria olim conficienda, aut testamenta exsequenda adhibendos esse, manu scribant sua, sed praeceptum iis est, ut talia a testatore ipso, uel Nominatis testibus scribi curarent. Accedit, quod iura ciuica, quae de specie nostra expresse nihil disponunt, ita interpretanda et intelligenda sint, ne inconueniens inde sequatur, neue per ea laedatur ius commune: sed ut eadem conformia reddantur, ex eo declarentur, et suppleantur. Et cum ea strictissimae sint interpretationis, casus iis non comprehensus secundum iuris communis regulas diiudicandus est. *STRYCK de caut. testam. cap. XVII. MASCOV. in diss. de iis, qui sibi adscribunt in testamento, ad explicationem Scti Liboniani et Edicti D. Claudii Lips. 1731.*

Rationes hae pro neganda supra proposita quaestione adductae, tanti quoque fuerunt momenti, ut in causa allegata ab utroque litigante acerrime defensa, Blendinger, med. doct. uictoriam reportaret. Nam cum in prima, tum secunda instantia iudicii nostri negatiua aduersus Boehmeros lata est sententia, quae, interposita ad iudicium Caesareum aulicum appellatione, confirmata, atque instituto adeo reuiforio ibidem comprobata est ^{a)}.

a) Debeo magna ex parte obseruationem hanc libello parum obuio, cui titulus: *an die R. K. M. alleruntertänigst-gehorsamstes Gegen-Vorstellen und Bitten exceptionum loco, pro clementissime confirmanda sententia*

sententia die I Decembris CIOCCXXIX. lata, revidirten Anwalds
in Sachen Blendinger nunc dessen Erben contra Böhmere. -- Sententiae
nunc reuisionis. in folio, sine anno,

Obferuatio XIII.

AN NOMINATVS QVI TESTAMENTVM MANV SCRIPSIT
SVA, TESTIS IN EO ESSE POSSIT?

A quaestione obseruatione antecedente pertractata non aliena est haec: an testium numero habendus sit Nominatus, qui cum rogatus est ad testamentum scribendum, idem quoque, cum tabulas scripsisset, signauerit? Non est uero, quod quaestioni huic perleui longe immerer. Mentionem solummodo mouere de ea uolui, cum Celso autumans, testimonium eius, qui ad testamentum quoque scribendum rogatus id fecit, in dubium uocare posse neminem. *)

*) L. XXVII. D. qui testam. fac. poss. Conf. quoque Celeberr. AVG. FRID. SCHOTT in diss. de quaestione domitiana in leg. XXVII. D. qui test. fac. poss. Lips. 1771,

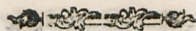
Obferuatio XIII.

NVM FORENSIS QVI NORIMBERGAE MORATVR
CORAM DVOBVS NOMINATIS VALIDE QVO-
QUE TESTARI POSSIT?

Si qua de re doctores inter se dissident, quaestione, an testamentum forensis coram duobus Nominatis conditum in terris quoque exteris ualidum sit? in medium prolata, in alia omnia discedunt. Operae igitur pretium duco, argumenta eorum, tam pro affirmanda, quam neganda quaestione hac adducta, proponere, illustrare, et inter se conferre; ne rationes solum eorum, quibus mea

F

pro

pro parte suffragor, in medium afferens, aliorum autem causas in silentio reponens, partium studio abreptus esse uidear. Qui testamentum peregrini, praesentibus duobus Nominatis, conditum pro inualido habent, his praecipue utuntur rationibus.

I. Testamentum extranei coram duobus Nominatis compositum in dubium uenit, ideoque consultius est, peregrinum secundum ius commune suprema sua ordinare.

II. In causa G. R. contra P. R. testamenti executores, inclitum collegium ordinis iurid. Acad. Ingolstad. et DONELLVS, celeberrimus Ictus, singulare Acad. Altorf. quondam ornamentum, responderunt, ex ea praecipue ratione, quod testamenti factio iuris sit publici, nec priuatorum auctoritate et uoluntate immutari possit. Secundum quas responsiones eadem in causa sententia in prima instantia pro ualore talis peregrini testamenti d. 26. Iun. a CIOIOLXXXVIII. lata a perillustri Senatu, tanquam iudice ad quem, in secunda d. 18. Decemb. CIOIOLXXX. reformata est. Quam sententiae retractionem postea etiam iudicium camerale d. 16. Feb. CIOIOLXXXIII. confirmauit.

III. Reformatio Norica de ciuibus tantum et incolis, decretum uero additionale a. CIOIOLXXVI. d. 24. April. de subditis solum extra urbem uiuentibus mentionem mouet, indeque excludit extraneos, quorum testamenta coram duobus Nominatis composita hac ex ratione pro inualidis usque eo habenda sunt, donec inclitus Senatus in eorum fauorem aliud expresse decreuerit.

IV. Verendum est, ne, modo coram duobus Nominatis testandi extraneis concessio, hi ex fraude et mala fide Norimbergam petant, suprema sua ibi ordinaturi.

V. Pri.

V. Priuilegia, quorum ipsae leges Noricae mentionem faciunt, et quibus breue testandi genus incolis tantum permittitur, ad peregrinos non extendenda sunt.

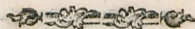
VI. Iura opidana ad eos, qui alienae sunt ciuitatis, non spectant, ideoque hi priuilegiato testandi modo Norico uti non possunt.

Verum enim uero rationes pro affirmatiua sententia adducendae ualidiores mihi uidentur. Nam ad negatiuas modo propositas responderi potest:

I. Non quaeri hic, num consultius agat extraneus testamentum suum coram duobus Nominatis, an secundum ius commune componens. Quaestio in medium prolata, an forensis Norimbergae commorans coram duobus Nominatis possit ualide testari, hic decidenda est. Namque controuersia hac in fauorem extraneorum dirempta, testamenta eorum, praesentibus duobus Nominatis, facta non amplius in litem ueniunt. Oppositio igitur, talia peregrinorum testamenta in controuersiam cadere, petitionem continet principii.

II. Allatum exemplum eo minus argumento esse, cum eadem in causa in prima contentione pro ualore eiusmodi testamenti alienigenae lata sit sententia. Praeterea notum est, decreta ius tantum inter partes facere, l. XII. §. I. C. de LL. nec pro legibus esse, nisi ea in similibus casibus obseruari diserte iussum sit. L. III. C. eod. Responsonibus uero DONELLI et Ictorum Ingolstadiensium rationes aliorum celebriorum Ictorum contrariae, quae non minoris sunt ponderis, opponi merito possunt.

III. Reform. Noricam, quae ciuium tantum, et decretum a. MDCCVI. quod subditorum extra urbem uiuentium

mentionem solummodo facit, testamenta aduenarum, praesentibus duobus Nominatis, condita eam ob rem non reprobare. Etenim SCtum hoc propterea tantum latum est, ut dubium saepius exortum, num genus testandi Noricum ad subditos extra urbem degentes se quoque extendat? plane tollatur. Quid? quod exinde patet, interpretationem Ref. Nor. extensiuam iam ante SCtum hoc admissam fuisse.

III. Discrimen esse inter testamentum peregrinantis, et illius, qui testandi solum causa mala fide ad locum extraneum se confert. Huius testamentum pro inualido sane declarandum erit. Quemadmodum contra ea peregrinus, Norimbergae morans, sine dubio testari ualide potest coram duobus minoris uel maioris consilii Nominatis. Cf. IO. CHRISTOPH. PISTOR. *in tr. de testatore testibus testamentariis incognito.*

V. Priuilegia, quibus incolis tantum breue testandi genus permittitur, Ref. Nor. ignorat. Quae enim ibi de Caesareis Regiisque dicuntur priuilegiis, de iure leges ciuitatis condendi, non de peculiari ciuibus per priuilegia concesso testandi genere, accipienda et explicanda sunt. Cf. *illustris auct. comment. in Ref. Nor. P. I. p. 663. et b. Consiliarius LOCHNER l. c. p. 198.*

VI. Quod ad summum attinet ius, eo quaelibet ciuitas extraneas leges, quoties ad eas penes se prouocatur, spernere potest. Attamen si forum spectes, hoc iure non semper reguntur res publicae; sed nonnumquam de obligatione ad leges extraneas seruandas ne dubitatur quidem, sed species emergentes ad eas ultro exiguntur. Testamenta, ad sollempnitates loci condita, plerum-

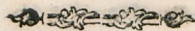
plerumque exteri ultro agnoscunt : quia sollemnitates solius sinceritatis eruendae, et fraudis declinandae causa requiruntur, et prudentiae ciuilis opinionem ubique pro se habent; consequenter exteris, quibus aliae placuerunt, non adeo praeiudicium pariunt, si de ualore testamenti apud eas agitur. V. IO. SAM. FRID. BOEHMER in *diff. de efficacia statuti personalis extra territorium*. Excell. RICCIUS von *Stadtgesetzen* L. II. c. 13. §. 32. p. 516. Accedit, quod

VII. Sententia pro ualore testamenti huiuscemodi alienigenae lata analogiae iuris, quo sufficit, illam interuenisse sollemnitatem, quae obseruatur eo in loco, quo perfectum fuit testamentum, quam maxime consentanea est. L. VIII. et f. C. de *Testam.* RICCIUS l. c. L. II. c. 15. p. 534.

VIII. *Conclamatum in foro est*, ut uerbis modo laudati illustri BOEHMERI utar, *actum unumquemque secundum leges loci, ubi gestus, legitime celebratum, ubique terrarum, tametsi aliae ac plures sollemnitates ad eius ualorem ibi necessariae, pro ualido et obligatorio haberi, et secundum hoc principium pro eius obseruantia pronuciari.* Similis inspectio occurrit circa testamenta, quorum sollemnitates non sunt ubique eadem, sed multis modis differunt. Interim si postrema dispositio coram duobus testibus alicubi facta ubi plures per leges non requiruntur, illa e sententia omnium lctorum etiam ibi effectum habitura, et tum ius agendi, tum excipiendi productura est, ubi plures ad condendam eam praescriptae. In quam sententiam transiit Vir immortalis memoriae, laudatus de HEVMANN, in *Vol. I. exercit. iur. uniu. spec. II.* §. 10. 11. Si peregrinus, inquit ibidem, testamentum condere cupiat, formam in ciuitate uel loco, quo commo-

F 3

ratur,

ratur, usitatum seruato, etsi forma ista ex privilegio quodam profiscatur. Testamentum moribus loci congruenter compositum ubicunque terrarum, atque adeo ratione fortunarum alibi sitarum, firmum iudicatur. Conf. quoque Consult. RICCIUS l. c. L. II. C. 15. §. 1-6. STENGER in *diff. de successiõibus secundum statuta regulandis.* HARPRECHT *de testam. iud.* §. 7.

Obseruatio XV.

DE VOCE GESCHAEFFT,

L. III. T. 33. pluribusque locis Ref. Nor. uox *Geschäft* occurrit, quae, ut aliis similibus casibus fieri saepius solet, longis dissidiis controuersis que ansam praebuit. Alii uocula hac non solum supremam contestationem, sed et pacta successoria, aliosque inter uiuos actus intelligendos esse uoluerunt. Alii uocabulum hoc supremas tantum uoluntates signare, et pactis dotalibus aliisque actibus oppositum esse contenderunt. Quae uox usque eo in quaestione uenit, donec perillustris Senatus decreto addit. ad d. 13. Aug. a. MDCCCLV. publicato controuersiam ita diremerit hanc, ut uoce hac nihil aliud, quam testamentum aliamue supremam uoluntatem, intelligendum esse pronunciarer. Copiosius hac de uoce disputauit b. Cl. LOCHNER l. c. p. 395.

Obseruatio XVI.

QVID A NOMINATIS IN ACTIBVS ALIENATIONEM BONORVM CONTINENTIBVS OBSERVANDVM SIT?

Si quis hereditati sibi competenti renunciare, aut aliam rem transferre in alterum uelit, Nominatis praecipue incumbit, ut causam bene cognoscant, certioresque sint, eum

eum, qui hereditatem aliamue rem, instrumento hunc in finem ab ipsis erigendo, distrahere cupit, mentis esse competentem. Sin impuberes, uel alii rationis rectae expertes homines, inconsultis parentibus, amicis, curatoribusque suis, alienationem intendant, Nominati comparere, testimoniumque dicere prohibentur ^{a)}).

a) L. VI. et VII. T. 34. Ref. Nor. item *generosiff. AVCTOR comm. in Ref. Nor. P. I. p. 666*

Obferuatio XVII.

DE HEREDIS INSTITVTIONE.

Essentia testamenti cuiuscunque iure Romano in heredis institutione consistit. Quae si cessat, testamentum nullum est, et ob defectum sollemnitatis huius internae iam ab initio non subsistit. Micius sentiunt leges Noricae, quae institutionem heredis necessario non requirunt. Hinc testamentum, in quo nullus scriptus est heres, iure Norico ea ex ratione non corruiat ^{a)}).

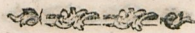
a) L. IX. T. 29. R. N.

Obferuatio XVIII.

DE INVENTARIIS.

Cum his, quae haecenus de testamentis dicta sunt, ea, quae de inventariis ratione Nominatorum annotanda sunt, congruenter iungi queunt. Perraro enim de ultimis agitur uoluntatibus, quin inventariorum quoque mentio facienda sit. Ratione autem eorum obseruandum est, indices facultatum hos a duobus Nominatis consignandos, iudicio exhibendos, praesentibus iis, quorum interest, iureiurando confirmandos, et ab actuario rite subscribendos esse ^{a)}).

a) L. III.

a) L. III. T. 38. R. N. Add. SIM. TOB. WOELKER in *diff. de con- et disconuenientia iuris communis et statutarii Norimbergensis quoad materiam inuentarii*. Giel. 1710.

B) IVS AD REM.

Obseruatio XVIII.

DE FIDEIYSSIONIBVS.

Quicumque possunt stipulando obligari, et ciuile uirileque obire negotium, fideiubere possunt. Quemadmodum ergo ex priore sua sequitur sponte, ut fideiubere non possint infantes, furiosi, mente capti, surdi et muti, imo nec prodigi, pupilli, minores; nisi accedat tutoris auctoritas: ita ex posteriore reddi poterit ratio, cur nec milites pro paganis, nec clerici pro laicis, nec mulieres siue pro extraneis, siue pro maritis, intercedere possint. Vxorem pro marito fideiubere uetuit Auth. *si qua mulier*. Pro extraneis mulierum fideiussionem sustulit S^Ctum Velleianum. Nam sicut moribus ciuilia officia adempta sunt feminis, et pleraque ipso iure non ualent: ita multo magis adimendum eis fuit id officium, in quo non sola opera nudumque ministerium earum uersaretur, sed etiam periculum rei familiaris^a). Quod autem beneficium, cum iure introductum sit ciuili, alio iure ciuili abrogari potest, uti multis in locis factum est. Inter consuetudines istas et iura multarum ciuitatum, quibus mulieres pro aliis intercedentes obligantur, in primis Ref. Nor. T. 19. L. V. annotanda est. Secundum hanc mulieres, siue uiduae, siue uirgines, si maiores XVIII. annis sint, et sine tutoribus curatoribusque constitutae, ac bona possideant propria, pro aliis fideiubentes efficaciter obligari non minus ac uiri possunt. Vxores, quae, pactis dotalibus interuenientibus, matrimonium inierunt (*so in verdingter Heurath sitzen*)
consen-

consentiente tamen marito, fideiubere pro aliis possunt. Eadem pro marito fidem ualide interponunt, ea tamen lege, ut intercessio haec, adhibitis duobus uel ex minore maioreue fenatu, uel ex propinquis, tamquam testibus fiat. Uxores, quae, pactionibus dotalibus non conflatis, matrimonium contraxerunt (*so in versamter Heirath sitzen,*) marito inscio et inuito fideiubere pro aliis nequeunt; quemadmodum casu hoc, uxore non consentiente, fideiussio mariti prohibetur. Quod si mulier cum uiro suo negotietur, etsi pacta existant dotalia, casibus iis, quibus alter coniugum soluere pro altero cogitur, fidem pro aliis obstringere potest^{b)}.

a) L. I. D. ad Sctum Velleianum.

b) GE. REICH. STURM de uxore correali cum marito in uno eodemque documento obligatorio. Norimb. 1713. Cap. 3. Cel. 10. 100. BECK in diss. de iuribus feminar. Norimberg. singularibus. Alt. 1723. et recus. ib. 1740. cap. 2. WURFFBAIN. l. c. p. 107. 110. 261. Excell. GE. FRID. DEINLEIN meritissimus quondam Antecessor Altorsinus, in diss. de uera indole Velleiani ad uxorem mercatricem pro marito mercatore intercedentem applicata. §. 15. Alt. 1751.

Observatio XX.

DE CONTRACTIBVS IN GENERE.

Ex his, quae hactenus de Nominatis dicta sunt, sua sponte sequitur, ut omnia instrumenta, omnesque actus a duobus Nominatis celebrati plenissimo gaudeant iuris uigore. Corroborat hoc L. V. T. 8. Ref. Nor. ita, ut doctrinam de contractibus praetermittere silentio possem. Verum enim uero duas tresue obseruationes maioris illustrationis causa adferre adhuc liceat.

Observatio XXI.

DE EMPTIONE VENDITIONE.

Intuitu emtionis uenditionis L. X. T. 16. R. N. cautum est, ut pretium, quod aestimationis uenditionisque causa

G

confi-

constituitur, in libello emtionis, ad euitandum omnem dolum astutiamque, disertis uerbis exprimatur. Iusiurandum, quod Nominati ab initio suscepti officii praestare tenentur, prohibitionem continet, ut ne tabulis emtionis uenditionis dicis solum causa factae sigilla apponant. Si subditi Norici extra urbem degentes, infisci et inuitis magistratu, praefecto, dominisque emphyteuticis suis, contractum cum Iudaeis ineant, in fauorem illorum constitutum est, ut contractus hi, praesentibus licet Nominatis duobus celebrati, nulli reddantur, et sententia, actione instituta, Iudaeis contraria ferri possit. Cf. decreta, a. CIODCCXIII. d. 28. Febr. et a. CIODCCXIII. d. 19. Maii.

Obseruatio XXII.

DE CLAVSULA HYPOTHECAE BONORVM CAMBIIS
NON INSERENDA.

Haud raro factum est, ut litteris collybisticis clausula hypothecae bonorum inserta fuerit. Qua ex re, orto creditorum concursu, multae acerbaeque lites natae sunt. Eam ob causam SCtum a. CIODCCXIII. d. 1. Dec. ita per scriptum est, ut hypothecae bonorum in litteris cambialibus constitutae iure prioritatis haud gauderent, sed cambia haec cum aliis pari passu ambulent, nisi oppignoratio cambiis inserenda, re adhuc integra, iudicialiter, aut duobus Nominatis nomen manu sua apponentibus, et litteras cambiales signantibus, facta celebrataque fuisset. Quo solum casu litterae collybisticae secundum temporis prioritatem collocandae sunt. Decreti huius mentionem quoque fecit *Parens summopere colendus in diss. inaug. de illegitimis quibusdam pignora et hypothecas constituendi retinendique modis.* Alt. 1748. Sect. I. §. 19.

Caput III.

Caput III.

DE ACTIBVS QVIBVSDAM IVDICIALIBVS.

Obferuatio I.

DE PROCVRATORIBVS PRAESENTIBVS DVOBVS NOMI-
NATIS CONSTITVENDIS.

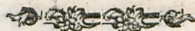
Licitum est cuicumque in rebus ciuilibus aut se ipsum in iudicio sistere, aut per alium postulare. Si quis in urbe nostra causam suam ad patronum deferre uult, is secundum L. I. T. 5. R. N. uel in iudicio, uel duobus coram Nominatis constituendus, in albumque, (*in das Gerichtsbuch*) inscribendus est. Nominati, quibus praesentibus caussarum actor nominatus est, ab eo, qui procuratorem elegit, fidem se seruaturum, stipulari sibi debent. Cautum tamen est recentioribus temporibus SCTo a. CIOCLXXVIII. d. 5. April, ut procuratores litigantes, qui uel dignitate sua uel infirma ualetudine coram iudicio sistere se impediuntur, admoneant, ut caussarum suarum actores in iudicio, nec, uti plerumque factum est, extra forum accipiant.

Obferuatio II.

AN NOMINATI TESTES IUREIURANDO IMMUNES SINT?

Testes, si fides iis in iudicio habenda, non aliter nisi iurari dicere testimonium debent. Nominati autem in rebus officium suum specialiter concernentibus de iureiurando eximuntur^{a)}. Sed, casu hoc excepto, partibusque testimonium iuratum uolentibus, aequae ac clerici iuratum testimonium dicere tenentur. Quid? quod nolentes testimonium dare, aut tergiuersantes ad testimonium dicendum cogi possunt^{b)}.

^{a)} *Decret. add. a. CIOCLXXXIV. a. d. 29. Maii, A. CIOCCXI. d. 29. Sept. A. CIOCCXXVIII. d. 10. Oct.*

b) *Decretum A. CIOCCCLII d. 16. Maii. A. CIOCCCLIII. d. 27. Dec. A. CIOCCCLV. d. 8. Ian. A. CIOCCCLVI. d. 5. Nou. Adde Consult. Consiliarii IO LEONH. STAUDNER. diff. de testimonio iniurato ad illustr. L. V. §. 24. et L. VI. T. 7. Ref. Nor. Altorf. 1778.*

Observatio III.

DE NOMINATORVM PRIVILEGIIS.

Coronidis loco de priuilegiis Nominatorum adhuc agendum esset. Ast ex his, quae haecenus de Nominatis, officio eorum, et iuribus, a me dicta sunt, permul-tae Denominatorum praerogatiuae iam elucescunt. Actum igitur agerem, et quasi eundem cibum recoquerem, si lecta iam ab ultimo repeterem. Hoc tamen silentio praetermittere non possum, dignitatem, iura, et priuilegia Nominatorum, poenam, quam soluere rei debent, haud mitigare, sed potius reddere grauiorem. Id quod colligi u. gr. ex eo potest, ut Nominatus adulterium committens adultero munere Nominati haud fungente, poenam luat acerbiorem^{a)}. Quod uero attinet ad priuilegia, quae literis exarata nostros inter ciues plerumque circumferuntur, ea fidei sublestae, fictitia, et ab homine luxuriantis ingenii procreata esse mihi uidentur.

^{a)} *Decret. A. CIOCCXXX, d. 17. Ian. item illustris Ref. Nor. commentator P. I. p. 232.*

CONCLUSIO.

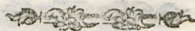
Habes hic B. L. quae de Nominatis senatus Norimbergensis numerosioris disputaturus, colligere, exponere, et duabus hisce sectionibus pro ingenii modulo perfectius destinaui. Ceterum si Tibi quaedam obuenant errata, iis uelim ignoscas, haud immemor, me hominem esse, atque labibus humanis obnoxium. Deo autem T. O. M. ingentes ago habeoque gratias pro uiribus hoc in labore clementer mihi concessis, eumque enixe precor, ut omnia coepta mea in posterum quoque successu prosperet felicissimo.

CANDI.

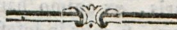
CANDIDATO
 FILIO SVO OPTIMO
 S. D.
 IOHANNES CONRADVS FEVERLEIN D.

CONSILIARIVS NORIMB. PRIMARIVS
 ACADEMIAE ALTORFINAE PROCANCELLARIVS
 ET COM. PAL. CAES.

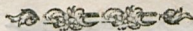
Ego vero, non sine affectione paterna, Te, FILI DILECTIS-
 SIME! publice iam nunc compello. Qui enim, triginta et duobus
 abhinc annis, Lycaei huius florentissimi spatia ingressus, vitae meae
 academicae ductorem et moderatorem fidelissimum, Parentem opti-
 mum, praematura eheu! morte amisi, non possum, quin serio lae-
 ter, gratoque animo prosequar singularem SVMMI NVMINIS be-
 nignitatem ac elementiam divinam, quae nos saluos sospitesque ad-
 huc servavit. Quinquennium, ab Imperatore Iustiniano iurium stu-
 diosis olim praescriptum, in Academiis patria et Helmsiadiensi rite
 absolvisti, et, iactis prius philosophiae atque elegantioris literatu-
 rae fundamentis solidis, totum legum scientiae campum non breui-
 ter percurristi, sed iustis itineribus peragrasti. Virtuti Te manci-
 pasti, et secundum huius praecepta vitam Tuam, ad praesens tem-
 pus, instituisti, non otio aut perdita consortione trivisti tempus, nec
 in vicorum tabernis latebrisque aleatorum, ex perverso seculi nostri
 genio, delituisti, sed in evolvendis et perferutandis sapientum vi-
 rorum scriptis ingenium exercuisti eosque fecisti progressus, quorum
 Te per totam vitam nunquam poenitebit. In itineribus Tuis per
 Belgium, Galliam plerasque Germaniae provincias hoc et praeterito
 anno susceptis amorem Tibi a magnis in republica litteraria viris
 conciliasti amplamque plurimarum rerum notitiam comparasti. Mi-
 nime itaque pudet me prosteri publice FILII innatum virtutis ardo-
 rem et emergendi desiderium, sed nefas ducerem, non gratulari
 Tibi de feliciter suscepto vitae studiorumque cursu, utque eum
 felicissime absolvas, ac laetissimos semper successus fructusque sedu-
 litatis uberrimos experiaris, ex animo haud apprecari. Pulchrum
 est et laude omnino dignum, si quis indefesso studio in bonas litteras
 incum-

incumbens, animum suum eruditione solida implere gestit. Nihil quippe a Te praetermissum est, quo solertissime in dies animum doctrina excolas eaque Tibi felicias, quae desiderio Tuo et in discedendo cupidini maius adferant incrementum; hinc calcaria Tibi admoveere necesse non habui. Haud in extrema igitur felicitatis meae parte pono, quod, divina annuente gratia, ex unanimi Illustrium, Consultissimorum Doctissimorumque Dominorum Antecessorum et Professorum Altorfinorum aequae ac Helmstadiensium consensu, talem Te FILIVM iam exosculari queam. Tu vero, mi FILI CARISSIME! incitamento hoc meo paterno simul admoneare, ut, quem ingressus es, laudis tramitem semper serves, meamque de Te conceptam spem abunde impleas, Maiorumque Tuorum de Ecclesia et re litteraria bene meritorum gloriam rite tueri et amplificare studeas. Licet enim aetas Tua nondum annos illos excefferit, quos leges in maiorenitatem explendam constituerunt, sic tamen Te gessisti in praefens tempus, ac in hac Musarum sede non minus quam in alma Iulia Carolina haud ἀνυμβολως interfuisti, sed tria diligentiae Tuae iam edidisti specimina, ut exinde consilium, quo ad gradum iurisprudentialiae summum adspiras, non improbem, quin potius arripiam occasionem, publice Tibi applaudendi, successusque egregios congratulandi, quibus nunc honores et virtutis praemia a Magnifico Ictorum Ordine huiusque Spectatissimo Domino Decano, me cooperante, cum laude obtines. Faxit NUMEN, ut quaecumque consilia salutaria suscepturus sis, ea fauste feliciterque eveniant. Maeste hac uirtute, FILI PERDILECTE! partamque doctrina, sedulitate et singulari naturae bonitate laudem amplifica, rem publicam iustitia et honestate illustra, et annitere, ut Iureconsulti quondam doctis omnibus acceptissimi expleas partes, et DEO, PATRIAE et proximo dehinc inservire valeas. Euge ergo, strenue age, quod agis! Annuat SUPREMVM NUMEN semper Tibi et ubique adfit, concedatque per omnem vitam divinam benedictionem, PERILLVSTRIVM PATRIAE PROCERVVM patrocinium, omniumque bonorum favorem et alia quaevis exoptatissima. Vale, resque Tuas age feliciter!

PRAE.

PRAESTANTISS. DN. CANDIDATO

S. P. D.

D. IOH. AVG. DIETELMAIR.

Dudum iam in orbe litterato FEVERLINIANVM nomen, cuius felix heres es, ita colitur, celebraturque, ut nullibi non deprehendatur laudatum; ubicunque uirorum praestantissimorum, siue theologorum, siue Ictorum, siue medicorum, siue philosophorum indices peruoluas. Hoc Tu quoque non frustra gerens, eruditus iam ante ornasti speciminibus; nuncque nouo et solemniori ornatus, neminem sinis dubitare, quin et in posterum maiorum longe celeberrimorum, et MAGNIFICI PARENTIS praesertim uestigia premens, nominis, gentisque Tuae decora gnauiter sis amplificaturus. Tibi igitur, honorum academicorum DIGNISSIMO CANDIDATO, pro meritis applaudere, et fausta quaeuis ornari, quod omnes faciunt, ego quoque uolui, debuique, Vale.

CANDIDATO EXIMIO
ERVDITISSIMO FEVERLINO

S. P. D.

IOH. BERNH. HOFFER. D.

H. T. DECANVS.

Non sine summa animi uoluptate iam dudum intellexi, Te unum esse ex illis paucissimis, qui tempus omne, academicum imprimis, quo nihil pretiosius, perire existimant, quod doctrinae cuiusuis generis excolendae non confumitur. Tu enim, COGNATE DILECTISSI-

CTISSIME, gloriam auitae paternaeque uirtutis studio summo aemulaturus partim in hoc nostro Musarum domicilio, partim in illustri Iulia Carolina egregiam iurium artiumque optimarum scientiam notitiamque Tibi comparasti, quam editis speciminibus uariis, iisque luculentis partae eruditionis praestantioris documentis, patriae carissimae, cui Te natum esse censes, probatum dedisti, sicque cunctis exemplum illustre, quod imitentur, praebuisti. Ex eo autem omnium in Te amor quotidie augetur magisque confirmatur, praesertim ob summam morum TVORVM honestatem, quos eruditus per cultissimas Europae regiones, Belgium nimirum Galliamque institutis itineribus insigniter ornasti. Iam igitur ex merito Themis Te amplectitur; Themis, quae suum cuique tribuit, Tibique cultori suo integerrimo, labores uigiliaeque rependit honoribus maxime insignibus, quibus Te Ordo noster consensu unanimitate iudicauit dignissimum. De his tam praeclaris non fortunae, sed uirtutis ac diligentiae haud proletariae muneribus cum optimo quouis Tibi non solum, ORNATISSIME CANDIDATE, mente sincerissima gratulor, sed et Patronorum meorum Optimo, SVMME VENERABILI PARENTI TUO, iustitiae sacerdoti castissimo, Viro clarissimo meritis cum in rem publicam patriam, tum in aliam hanc academiam, quae magnifico EIVS nomini numquam non reuerenter asurgit. Age, carissima eruditae gentis Feuerlinianae proles, persequere et in posterum uestigia PARENTIS amantissimi, eiusque ad exemplum perfectissimum pietate et constantia Te effingere, uiribus omnibus allabora: ita enim ad honores amplissimos, id est paternos, adspirabis, nomenque Tuum posteris commendabis ferissimis. Vale, meque amare perge. Sc. a. d. 14. Dec. A. S. R. CIOCCCLXXIV.

PRAE-

PRAESTANTISSIMO IURIVM CANDIDATO
DOMINO PAVLO IACOBO FEVERLINO
COGNATO SVAVISSIMO

S. P. D.

WOLFGANGVS ALBERTVS SPISIVS D.

ANTECESSOR IURIS PRIMARIUS
ET PERILL. REIP. NOR. CONSILIARIUS SENIOR.

Gratulationis officium, non quia moris est, sed amicitiae testandae causa, animo quam sermone prolixiore, Tibi praesto, CANDIDATE OPTIME, qui, examinibus Ordinis nostri feliciter et multa cum laude exantlatis, iam in eo es, ut in cathedra publica doctrinam Tuam uberius explices, ac brabeum diligentiae, Licentiae dignitatem, ex merito consequaris. O Te felicem! qui, auctis luminibus excitatus et paternis curis formatus, totum Te litteris tradidisti, ac praesidiis eorum studiorum, quae ab elegantia et humanitate nomen habent, probe munitus, amplissimum iurisprudentiae campum auspicio ingressus in eoque per quinquennium ita uersatus es, ut per medium profundum eundo legitimum opus coelesti favore iam adimpleveris. Sed et praeterea rerum patriarum cognitioni laudabilem impendisti operam, eiusdemque documentum in Illustri Academia Helmstadiensi nuper edidisti prorsus eximium. Nunc autem inaugurale specimen *de Nominatis numerosioris Senatus Norimbergensis* exhibes, atque eorum statum et iura, quod a nemine alio adhuc factum est, ex instituto exponis; quamuis hoc civium genus ita comparatum sit, ut bonis mixti sint mali, spectatae fidei viris homines sublestae fidei, rerum tractandarum peritis imperitissimi et, turpe dictu, analphabeti. Faxit DEVS, ut omnia in posterum fauste fortunataeque Tibi succedant; ut in Patria, cui Te totum consecrasti, per gradus honorum adscendas, ac VENERANDO DOMINO PARENTI, de re publica et academica praeclare merito, Nestoreis annis dignissimo, CIVIS in Te, filio unico haud degenerere, cura stat omnis, cumulum gaudii afferas, EIVSDEM que Collega Consiliarius, quod spe haud vana augurari licet, brevi evadas. Vale et, quod nullus dubito, mihi favere perge. Scrib. Nonis Decembris A. S. R. CIOCCCLXXXIII.

H

PRAE-

PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMOQVE
FEVERLINO SVO

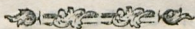
S. P. D.

IO. CONRADVS STIGLIZ D.

Si ullum mihi unquam dulce aut iucundum fuit officium, fuit certe illud, quo me fungi et in numero eorum esse uoluisti, qui honores a Senatu Iuridico Tibi ex merito decretos gratulantur. Ac profecto ad recipiendum id genus officii singularis Tua humanitas, et parta doctrinae copia, et reliquae, quas in Te amamus, virtutes summa suauitate pelliciebant. His, inquam, lubenter dedi, nihil consuetudini, ut in societatem gratantium adscribi paterer. Sed vereor, ne in tot tantisque, quos bonorum omnium suffragio fers, plausibus mea vox aut nimis debilis sit, quae audiatur, aut, si Viro- rum gravissimorum elogiis se societ, superflua. An igitur me exper- tem esse posse putas illius laetitiae, quo **MAGNIFICVM PAREN- TEM Tuum** hoc **Tuo** die oportet affici? Cepit iam ubertim edu- cationis **Tuae** fructus, capietque, cum isto die **Tuo**, tum in dies semper, uberiores. Gratulor itaque **PARENTI OPTIMO** talem filium, gratulor **Tibi**, quod illius spei et exspectationi tam praec- clare respondisti. Sic uero eris ornamento patriae **Tuae**, si semper spesces laudatissimum **PARENTEM Tuum**, in quo expressum habes exemplum uirtutum, eruditionis, et insignium erga rem publi- cam meritorum, quod sequaris, ipse exemplum multis aliis dein- ceptus futurus, si, quod facis, perpetuo sequaris. Cuius **VIRI** au- spiciis dum agis, eius favori studioque erga me praeclearo deditissi- mum animum declarandi occasionem offers, qua ita delector, ut de- lectari solemus iis, quae nobis iucundissima accidere solent. Vale, **FEVERLINE**, animo meo carissime, et secundis semper rebus ute- re. Tum uero et me, dum uives, ama. Iterum uale. Dab. A. D. XIV Decembr, CIOCCCLXXIV.

PRAE-

PRAENOBILISSIMO ET DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO
IOHANNES ANDREAS MICH. NAGEL.

Iam lactus uideo initium praemiorum, quae Tuam diligentiam, eruditionem, et honestatem sequutura praeuidebam. Praeuidebam haec, si laudibus acquisitis insisteres, et uirtutes Tuas continuares. Ast Tibi haud sufficit, parta tueri, sed quod generosae mentis est, bona Tua pristina insigni cumulo commendationis extra patriam adauxisti. Vixisti non sine egregio incremento doctrinae Tuae aliquamdiu in celebri Academia Helmstadiensi; ubi praecellarum assiduitatis et cognitionis Tuae documentum dedisti. Vidisti multos magnos Principes, eorumque praesentiam comiter et reuerenter coluisti. Peragraisti Galliam et Belgium; atque Germaniae studiorum emporia, et bibliothecas, non sine multiplici usu iustrasti. Iam nouo ac laudando monumento uiam Tibi ad summos in utroque iure consequendos honores munis; qui Tibi uere honoris fient, quod eos utique mereris. Comitabuntur huic praestantis honoris gradui illae dignitates, quae bonae menti Tuae, doctrina, uirtute, et usu rerum politae, conueniant. Quod ut breui fiat, caussa memoriae fauentis mihi olim b. Domini Aui Tui precor; et cultus ergo ominor, quem Venerandis Tuis Parentibus, et sigillatim MAGNIFICO DOMINO PATRI Tuo, Patrono et Amico meo prisco debeo; ac tandem (et quid ni?) maxime Tua caussa opto; quicum tot amoenas horas in libris et literarum studio, transmisi, eaque de caussa Te iure meritoque uehementer carum habui, et adhuc habeo. Vale.

OMI VIRO PRAENOBILISSIMO
 AVCTORI HVIVS LIBELLI DOCTISSIMO
 AMICO ET COGNATO SVO DILECTISSIMO
 HONORES ACADEMICOS
 IMPENSE GRATVLATVR
 GEORGIVS ANDREAS WILLIVS

COMES PALAT. CAES. ET PROF. PVBL.

Longum iter est, sed molle et dulce, quod per orbem literatum in museis nostris conficimus et repetimus quotidie, mundum modo exstinctum peragrantes, Athenas scilicet, ipsamque Corinthum et Romam adeuntes, modo Germaniam nostram, barbaram olim, cultam nunc et terribilissimam, terrasque alias et ultimas oras visitantes. Quod iter Tu quoque, VIR PRAENOBILISSIME, sexennio Tuo academico commode non tantum explicuisti et egregie, sed etiam aliud Te que maxime decens et politicum per Germaniam, Belgium Galliamque cursu emensus es iusto ac felici. Nunc in academiam patriam redux, auctore parente optimo, MAGNIFICO PROCANCELLARIO nostro, et acclamantibus praeceptoribus atque amicis Tuis, summos honores accipis, quos Themis habet, quosque Tibi, si ulli, iustissime perfoluit. Ego vero pro vinculo summae coniunctionis, quo MAGNIFICO PATRI Tuo, Tibique adstringor, laudans gratansque complector Te et exosculor. Hercle rem Tuam gestam optime! In primis autem populare et plausibile factum est, quod ex eo studiorum genere, quod in oblectationibus habeo et in laude pono, tertia iam vice materiam sumferis et in cathedra academica, a Te semper et olim iam me comite cohonestata, ventilationi aliter sentientium subieceris. Hoc boni civis est et Tuae virtutis, illustrare, tueri atque ornare patriam. Hac via incedenti Tibi, pro solo, in quo nati sumus et liberaliter educati, in posterum magis magisque dimicandum erit, nunquam tamen sine felicitate, vel ingenti Tua gloria. Immo illo die, quo Patres Patriae solent nominare, quos dignissimos honoribus iudicent, Te semper nominabunt. Vale.

PRAE-

PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
PAVLO IACOBO FEVERLINO
IVRIVM CANDIDATO DIGNISSIMO

S. P. D.

GEORG. CHRISTOPH. SCHWARZ, P. P.

Si in ullo unquam, in Te certe, PRAESTANTISSIME CANDI-
DATE, omnia, quae non uni, sed multis laudi ducuntur ac decori,
mirum in modum conspirant. Sunt enim, quos exquisita quidem
doctrinae copia multarumque rerum scientia commendet, quorum ue-
ro gratiam uirtutis rectorumque morum contentus imminuat. Sunt,
qui umbratili sapientia, ex libris cupide arrepta, angustisque ani-
mi finibus inclusa delectentur, ignorent autem, quid maior pars ho-
minum sentiat, aut quid aliorum causa litteris se dare, quid aliis ui-
uere dicatur. Contingit quibusdam naturae benignitas, ardent ipsi
studio admirabili, apti sunt ac parati ad grauiora negotia suscipienda;
sed deest illis occasio, fautor ac nominis claritas; quo fit, ut obscu-
ri paene exolescant atque operam oleumque perdidisse uideantur.
At uero felicem beatumque Te, quem cuncta decorant bona amico
quodam consensu! Felicem Te, quem iuuat cernere praestantissi-
mis animi dotibus instructum, optimis auspiciis, hoc est, PRVDEN-
TISSIMI PARENTIS ductu a pueritia litteris institutum, deinde
in academiis summo cum fructu, summaque cum laude uersantem, ar-
tes, linguas ac praecipue uniuersam legum scientiam studiosissime tra-
ctantem atque in hac denique ita proficientem, ut ad eam Te quis-
que non factum, sed natum iam esse arbitretur. Quae quidem,
quanta quanta sunt, neutiquam tamen laudis Tuae argumenta omnia
complectuntur. Quantum enim utilitatis alii doctis peregrinationi-
bus, quantum doctrinae alii commercio cum eruditis, quantum alii
prudentiae non locorum tantum, sed principum quoque uirorum co-
gnitione compararunt, tantum et commodi et intelligentiae et cogi-
tandi solertiae uaria ac laudabili hac ratione praeceteris simul colle-
gisti.

gisti. Sic igitur, copiosis eruditionis atque experientiae decoribus exornatus, ad patrios redis lares, exspectasque praemia, quae alma legum Dea ac patria libens merentibus offert et largitur. Quod Tibi, CANDIDATE DIGNISSIME, faustum fortunatumque, VENERANDIS PARENTIBVS Tuis laetum, carissimae patriae sit salutare! Auguror sane, nec me fallit augurium, fore, ut inter primarios illos viros, qui rem publicam consiliis curisque suis strenue sustinent, mox eum, quem mereris, occupes locum, spemque in Te positam uirtute ac praestantia exaeques atque superes. Habes profecto exemplum perfectissimum, domesticum, uiuum, PARENTEM MAGNIFICVM, cuius merita in urbem patriam, an in academiam hanc maiora sint, incertum, hoc uero est certissimum, in uniuersum ea maxima atque immortalia esse. Quem si secutus es, ut sequeris, quis Te praestantior erit, quis laudabilior, quis dignior honorum ornamentis? Summum modo numen felicitati Tuae det perpetuitatem, labores Tuos quoscunque secundet, ac Tuum, PARENTVMQVE OPTIMORVM gaudium augeat semper firmetque. Ego uero ut studiosissimus sum Tui, ita commendatissimum me Tibi nunquam non fore aequae laetor, ac PARENTI TVO MAGNIFICO ob singularem eius in me fauorem totum me trado, deditissimumque profiteor. Vale.

Errata.

- Pag. 12. lin. 30. pro HEINISCH, lege HENISCH
Pag. 16. lin. 15. pro *salarium*, lege *solarium*
Pag. 22. lin. 2. pro *sunt i)*, lege *sunt h)*
Pag. 22. lin. 6. pro *conceditur* lege *concedituri)*
Pag. 27. lin. 2. pro *tequifitis* lege *requisitis*
Pag. 31. lin. 8. pro *gener alis* lege *generalis*
Pag. 37. lin. 26. pro *Constitntio* lege *Constitutio*
Pag. 39. lin. 31. pro *in* lege *in*
Pag. 48. lin. 22. pro *aborogari* lege *abrogari*

Einzel

Page 10. pro ...
Page 11. pro ...
Page 12. pro ...
Page 13. pro ...
Page 14. pro ...
Page 15. pro ...
Page 16. pro ...
Page 17. pro ...
Page 18. pro ...
Page 19. pro ...
Page 20. pro ...

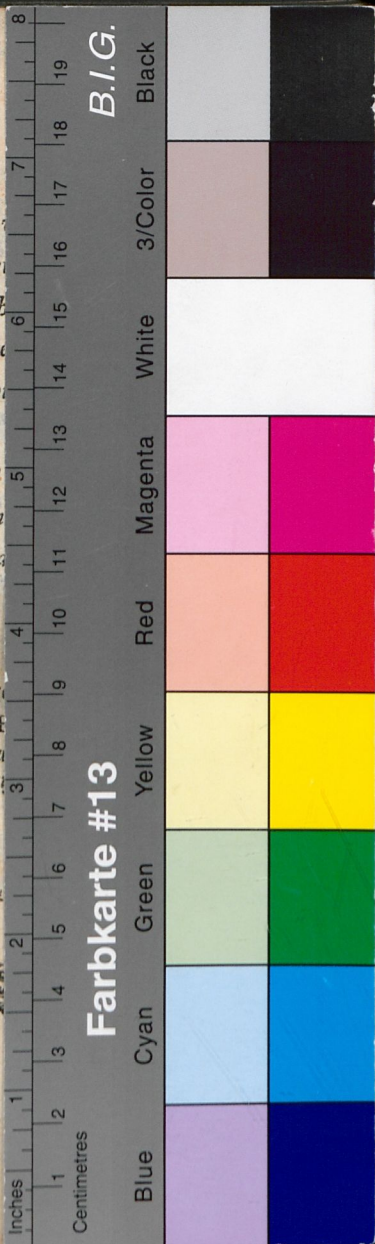
ULB Halle

3

002 408 120

B.I.G.

Farbkarte #13

21

1774, 2

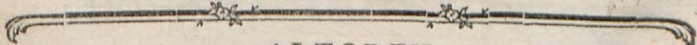
23

P. 153.

DISSERTATIO INAUGURALIS
 SISTENS OBSERVATIONES
 DE
 NOMINATIS
 SENATVS NORIMBERGENSIS
 NVMEROSIORIS

(Von den Genannten des groeßern Rathes zu Nürnberg)

QVAM
 DEO ADIVVANTE
 AVCTORITATE ET CONSENSV
 MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
 IN ACADEMIA ALTORFINA
 PRO LICENTIA
 SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES
 ET PRIVILEGIA DOCTORALIA MORE MAIORVM
 RITE CONSEQVENDI
 D. xv. DECEMBRIS A. MDCCCLXXXIII.
 PVBLICE DEFENDET
 PAVLLVS IACOBVS FEVERLEIN
 NORIMBERGENSIS
 REIP. PATR. ADVOCATVS
 SOC. DVC. TEVT. HELMSTAD. ET SOC. LAT. ALTORF.
 ADSRIPTVS.

ALTORFII
 TYPIS IOANNIS PAVLLI MEYER.

